

Research Paper

Analyzing the Impact of Economic Growth on Welfare in Iran, with an Emphasis on the Role of Income Inequality

Shahryar Zaroki^{*1} , Reihane Angouraj Ghafari² , Ahmadreza Ahmadi³ , Ehsan Ashouri⁴

¹ Associate Professor in Energy Economics, Faculty of Economic and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran, Email: Sh.zaroki@umz.ac.ir

² M.Sc. Student in Economics, Faculty of Economic and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran, Email: reihaneghafari22@gmail.com

³ h.D. Student in Econometrics, Faculty of Economics, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran, Email: Arz_ahmadi@atu.ac.ir

⁴ M.Sc. Student in Economics, Faculty of Economic and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran, Email: ehsanash2001@gmail.com

[10.22080/mrl.2025.28042.2130](https://doi.org/10.22080/mrl.2025.28042.2130)

Received:

November 14, 2024

Accepted:

April 9, 2025

Available online:

May 31, 2025

Keywords:

Welfare, Economic growth, Income inequality, Iran.

JEL Classification:

I31, O40, D63.

Abstract

In the present study, an attempt was made to examine and test the impact of economic growth on Iran's economic welfare, emphasizing the role of income inequality, from 1978 to 2022. This analysis was conducted using the Autoregressive Distributed Lag (ARDL) approach. To this end, economic welfare was first estimated using a composite index based on four dimensions: consumption flow, wealth stocks, income distribution, and economic security. Regarding income inequality, two indicators were employed: the Gini coefficient and the ratio of the expenditure of the tenth decile to the first decile. The research models were specified and estimated based on these two indicators. Calculating the composite welfare index indicates that economic welfare followed an increasing trend from the First Development Plan to the Fifth Development Plan. However, economic growth and income inequality exhibited a fluctuating trend. The long-run estimation results reveal that economic growth has had a favorable (positive) effect on economic welfare. However, at higher levels of income inequality, the positive impact of economic growth on welfare diminishes. Unemployment and inflation have had adverse (negative) effects on welfare, while real GDP per capita has had a favorable (positive) impact. Moreover, Iran's economic welfare has significantly declined during the post-JCPOA period (2017–2022).

***Corresponding Author:** Shahryar Zaroki

Address: Department of Energy Economics, Faculty of Economics and Administrative Science, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Email: Sh.zaroki@umz.ac.ir

Tel: 09116256572

This work is licensed under the Creative Commons—Attribution-Non Commercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0).

© University of Mazandaran

Extended Abstract

1. Introduction

Fundamentally, economic growth is one of the most important indicators in analyzing the results of economic development. However, if income distribution is not addressed alongside economic growth in a country, it will not be effective in economic welfare (Margareni et al., 2016). Achieving economic development to improve people's quality of life and increase the level of welfare is one of the goals that policymakers in different countries pursue. In this regard, the two fundamental categories of economic growth and how income is distributed, as well as the relationship between these two variables, play an essential role in this process. Although economic growth is believed to be the most powerful tool for reducing poverty and improving the quality of life in developing countries, there is no consensus among economists about the concept that a high level of economic growth is necessary to reduce poverty. However, there are many discussions about economic growth, and many questions have been raised about their impact on welfare. Gumede (2016) argues that most countries that have achieved higher levels of growth suffer from high levels of social, economic, and political problems, which indicates that economic growth does not necessarily improve welfare. Therefore, it can be acknowledged that economic growth will reduce poverty (increase welfare), while reducing poverty; it also reduces inequality (Kakwani & Son, 2008). On the other hand, high economic growth leads to the advancement of human development, which in turn leads to economic growth. The extent to which growth increases welfare depends on the level of welfare,

poverty, and the extent of the poor's participation in economic activities. The relationship between income inequality, economic growth, and welfare has been the focus of scrutiny for more than five decades. This study attempts to analyze the effect of economic growth on the economic welfare of Iran, considering income inequality. For this purpose, the present study seeks to answer several basic questions. First, does economic growth have a significant effect on economic welfare? Second, does income inequality affect the extent of the effect of economic growth on welfare?

2. Method

Calculation of the Index of Economic Welfare

For this study, the IEWB (Index of Economic Welfare) is used as a comprehensive measure to analyze the economic welfare of Iran over the period from 1978 to 2022. The IEWB index incorporates four key dimensions: effective per capita consumption flow, wealth stocks, distribution of individual income, and economic security. Each of these dimensions is weighted based on its relative importance. The general formula for the IEWB index is as follows:

$$IEWB=CF+WS+ID+E$$

Where:

- **CF** = Effective per capita consumption flow
- **WS** = Wealth stocks
- **ID** = Distribution of individual income
- **E** = Economic security

To calculate the economic welfare index, each of these components is

assigned a coefficient based on its relative importance. Following the methodology of Osberg and Sharp (2009) and prior studies, the coefficients are as follows:

- **0.4** for consumption (CF),
- **0.1** for wealth stocks (WS),
- **0.25** for income distribution (ID),
- **0.25** for economic security (E).

Finally, due to the different units of measurement for each dimension, the calculated values of each dimension are normalized before calculating the weighted average. This means that if a dimension is represented by λ , that dimension is normalized using the following formula:

$$\lambda_N = \frac{\lambda_i - \lambda_{min}}{\lambda_{max} - \lambda_{min}}$$

As mentioned in the introduction, the main goal of the current research is to analyze and examine the role of income

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \varphi IEWB_{t-1} + \gamma EG_{t-1} + \omega (EG * Gini)_{t-1} + \beta RGDPPC_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \mu UnEmp_{t-1} \\ & + \sum_{i=1}^{p-1} \varphi_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q-1} \gamma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{r-1} \omega_i \Delta (EG * Gini)_{t-i} + \sum_{i=0}^{\pi-1} \beta_i \Delta RGDPPC_{t-i} \\ & + \sum_{i=0}^{u-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta UnEmp_{t-i} + \varepsilon_t \end{aligned} \quad (1)$$

Specification of Research Model 2 (based on the ratio of the tenth to the first decile expenditure)

The only difference between the second model and the first model in the present study is that the second model uses the

inequality in the impact of economic growth on economic welfare in Iran. Therefore, the focus of the research model is to address the role of income inequality in the relationship between the two aforementioned variables while examining the effect of economic growth on welfare.

Specification of Research Model 1 (Based on the Gini Coefficient)

The basis of the first model is the Autoregressive Distributed Lag (ARDL) model, which is represented in equation (1). In this equation, $IEWB$ is the dependent variable representing the composite index of economic welfare. EG represents economic growth, Inf is the inflation rate, and $UnEmp$ represents the unemployment rate. $RGDPPC$ represents real GDP per capita in millions of Rials. In addition, $Gini$ represents the Gini coefficient (as a measure of income inequality), which is included in the model interactively with economic growth.

ratio of the tenth to the first decile expenditure instead of the Gini coefficient as an indicator of income inequality distribution. Subsequently, the second model is estimated using an autoregressive distributed lag (ARDL) approach.

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \varphi IEWB_{t-1} + \gamma EG_{t-1} + \omega(EG * TenRatio)_{t-1} + \beta RGDP_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \mu UnEmp_{t-1} \\ & + \sum_{i=1}^{p-1} \varphi_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q-1} \gamma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{r-1} \omega_i \Delta(EG * TenRatio)_{t-i} \\ & + \sum_{i=0}^{\pi-1} \beta_i \Delta RGDP_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta UnEmp_{t-i} + \varepsilon_t \end{aligned} \quad (2)$$

3. Finding

The long-run estimation results of the research model indicate that economic growth has a direct positive effect on welfare. A noteworthy finding of this study is that economic growth's favorable (positive) impact on economic welfare diminishes when income inequality increases. This observation aligns with theoretical foundations and can be explained through channels such as poverty, health issues, and factors including credit market failures and socio-political instability resulting from increased income inequality. Among the control variables, real GDP per capita has a positive effect on economic welfare, while inflation and unemployment have a negative effect. Another finding is that the level of economic welfare has significantly decreased from 2017 to 2022.

4. Implications

Based on the findings of this study, it is recommended that policymakers focus on policies aimed at increasing economic growth (while also considering income distribution) to enhance the level of economic well-being. These policies should ensure that all segments of society (or income deciles) benefit from the welfare gains resulting from increased economic growth.

In more detail regarding policymaking (to enhance welfare), it is suggested that policymakers adopt a multi-faceted approach that addresses both economic

growth and inequality reduction. Firstly, reforming the tax system to achieve greater fairness is essential. Such reforms could include raising tax rates on high incomes, capital gains, and wealth, as well as eliminating unnecessary tax exemptions. Additionally, due to their progressive nature, direct taxes, especially wealth taxes, can help reduce inequality. Conversely, indirect taxes often place a disproportionate burden on low-income individuals. To boost economic growth, governments should increase investments in public services such as education and health, and employ expansionary monetary policies to create jobs and reduce unemployment. By this means, it is possible to simultaneously achieve economic growth and prevent the widening of the income gap, thereby maximizing the welfare benefits resulting from economic growth.

Funding

There is no funding support.

Authors' contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We appreciate all the scientific consultants in this paper.

علمی

تحلیل تأثیر رشد اقتصادی بر رفاه در ایران با تأکید بر نقش نابرابری درآمد

شهریار زروکی^۱، ریحانه انگورج غفاری^۲، احمد رضا احمدی^۳، احسان عاشوری^۴^۱ دانشیار اقتصاد، گروه اقتصاد انرژی، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، ایمیل: Sh.zaroki@umz.ac.ir^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران، ایمیل: reihaneghafari22@gmail.com^۳ دانشجوی دکتری اقتصادسنجی، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران، ایمیل: Arz_ahmadi@atu.ac.ir^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران، ایمیل: ehsanash2001@gmail.com[10.22080/mrl.2025.28042.2130](https://doi.org/10.22080/mrl.2025.28042.2130)

چکیده

در پژوهش حاضر تلاش شد اثر رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی ایران با تأکید بر نقش نابرابری درآمد در بازه زمانی ۱۳۵۷-۱۴۰۱ بررسی و آزمون شود. این بررسی با استفاده از رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی انجام گرفت. برای این منظور، ابتدا رفاه اقتصادی با استفاده از شاخص ترکیبی مبتنی بر چهار بُعد جریان مصرف، انباشت ثروت، امنیت و توزیع درآمد برآورد شد. در این راستا در باب نابرابری درآمدی، از دو شاخص ضریب جینی و نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول استفاده و الگوهای پژوهش براساس هریک از این دو شاخص تصریح و برآورد شد. نتایج محاسبه شاخص ترکیبی رفاه نشان می‌دهد که رفاه اقتصادی از برنامه اول تا برنامه پنجم توسعه روندی افزایشی داشته است. اما رشد اقتصادی و نابرابری درآمد روندی نوسانی را طی کرده‌اند. نتایج برآوردها در بلندمدت نشان می‌دهد که رشد اقتصادی اثری مطلوب (مثبت) بر رفاه اقتصادی داشته است؛ اما در سطوح بالاتر نابرابری درآمد، از میزان اثرگذاری مثبت رشد اقتصادی بر رفاه کاسته شده است. بیکاری و تورم اثر نامطلوب (منفی) و درآمد سرانه حقیقی اثر مطلوب (مثبت) بر رفاه داشته‌اند. علاوه بر این، در دوران پسابرجام (۱۳۹۶-۱۴۰۱)، سطح رفاه اقتصادی ایران به‌طور معناداری کاهش یافته است.

تاریخ دریافت:

۲۴ آبان ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۲۰ فروردین ۱۴۰۴

تاریخ انتشار:

۱۰ خرداد ۱۴۰۴

کلیدواژه‌ها:

رفاه؛ رشد اقتصادی؛ نابرابری

درآمد؛ ایران

طبقه‌بندی:

I31, O40, D63.

* نویسنده مسئول: شهریار زروکی

آدرس: دانشکده علوم اقتصادی و اداری، گروه اقتصاد انرژی،

دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

ایمیل: Sh.zaroki@umz.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۱۶۲۵۶۵۷۲

© این اثر تحت مجوز بین المللی Creative Commons-Attribution-Non Commercial 4.0 می باشد

© تمام حقوق برای ناشر (دانشگاه مازندران) محفوظ است

۱ مقدمه

به گفته مایپیتا^۱ (۲۰۱۴)، هدف نهایی توسعه اقتصادی بهبود رفاه مردم است. در سال‌های اخیر با رشد و گسترش جامعه مدنی، مسأله رفاه فردی و اجتماعی تبدیل به یکی از مسائل مهم جامعه-شناسان، اقتصاددانان، دانشمندان و دولت‌ها شده است (باغی، ۱۴۰۲). رشد اقتصادی یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها در تحلیل نتایج توسعه اقتصادی است. با این حال، اگر هم‌گام با رشد اقتصادی در یک کشور، به بحث توزیع درآمد توجه نشود، در رفاه اقتصادی مؤثر نخواهد بود (مارگارنی و همکاران^۲، ۲۰۱۶). دستیابی به توسعه اقتصادی در جهت بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش سطح رفاه از اهدافی است که سیاست‌گذاران در کشورهای مختلف در پی آن هستند. در این راستا دو مقوله اساسی رشد اقتصادی و چگونگی توزیع درآمد و همچنین رابطه میان این دو متغیر نقش بسیار اساسی در این فرآیند دارد. در باب رشد اقتصادی اگرچه این باور وجود دارد که قدرتمندترین ابزار برای کاهش فقر و بهبود کیفیت زندگی در کشورهای در حال توسعه است، ولی اتفاق نظر در میان اقتصاددانان پیرامون این مفهوم وجود ندارد که سطح بالایی از رشد اقتصادی برای کاهش فقر ضروری است. با این حال، بحث‌های زیادی در مورد رشد اقتصادی وجود دارد و سؤالات زیادی در مورد تأثیر آن‌ها بر رفاه مطرح شده است. گومیده^۳ (۲۰۱۶) استدلال می‌کند که اکثر کشورهای جهان توانسته‌اند به سطوح رشد بالاتری دست یابند از سطوح بالایی از مشکلات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی رنج می‌برند که این نشان می‌دهد که رشد اقتصادی لزوماً رفاه را بهبود نمی‌بخشد. بنابراین می‌توان این‌گونه اذعان داشت که زمانی رشد اقتصادی سبب کاهش فقر (افزایش رفاه) می‌شود که ضمن کاهش فقر، نابرابری را نیز کاهش دهد (کاکوانی و سون^۴، ۲۰۰۸). از سوی دیگر،

رشد اقتصادی بالا سبب پیشرفت توسعه انسانی و به نوبه خود باعث رشد اقتصادی می‌شود. اینکه رشد تا چه حد باعث افزایش رفاه می‌شود، به میزان سطح رفاه، فقر و میزان مشارکت فقرا در فعالیت‌های اقتصادی بستگی دارد. رابطه بین نابرابری درآمد، رشد اقتصادی و رفاه بیش از پنج دهه در کانون بررسی است. فرض بر این است که توزیع درآمد در یک کشور از برابری نسبی به نابرابری و با توسعه کشور به برابری بیشتر در نوسان است. به نظر می‌رسد افزایش نرخ رشد که به‌طور مؤثر با افزایش درآمد سرانه اندازه‌گیری می‌شود، این پیوند را روشن می‌کند. این بدان معناست که رشد اقتصادی فقر و نابرابری را کاهش می‌دهد. با این حال باید توجه داشت که نابرابری بیشتر با محروم کردن خانوارهای کم‌درآمد از دسترسی به سلامت و سرمایه فیزیکی، توسعه انسانی را کاهش می‌دهد که منجر به کاهش رفاه می‌شود (اگیون و همکاران^۵، ۱۹۹۹؛ گالور و موآو^۶، ۲۰۰۴). اکثریت مطالعات انجام‌شده نشان داده‌اند که نابرابری در توزیع درآمد، به بروز فقر و ایجاد شکاف درآمدی بیشتر بین طبقات جامعه منجر شده که کاهش رفاه را به همراه دارد.

در این مطالعه تلاش بر آن است تا اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی ایران با در نظر گرفتن نابرابری درآمدی (از طریق دو شاخص نابرابری درآمدی، ضریب جینی و نسبت هزینه دهک دهم به اول به صورت دو الگوی مجزا) تحلیل شود. به همین منظور مطالعه حاضر در پی پاسخ‌گویی به چند سؤال اساسی است. نخست، آیا رشد اقتصادی اثر معناداری بر رفاه اقتصادی دارد؟ دوم، آیا نابرابری درآمد بر میزان اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه تأثیری دارد؟

توضیح دیگر آنکه در باب انتخاب شاخصی برای رفاه اقتصادی، به نظر اغلب مطالعات انجام‌شده با

⁴ Kakwani and Son⁵ Aghion et al⁶ Galor and Moav¹ Maipita² Margareni et al³ Gumede

دیدگاهی سنتی، تولید ناخالص داخلی را برای سنجش رفاه اقتصادی نظر گرفته‌اند، حال آنکه تولید ناخالص داخلی ممکن است شاخص جامعی برای سنجش رفاه اقتصادی افراد و جامعه نباشد و موجب اشتباه در سیاست‌گذاری شود. به همین منظور در این مطالعه از شاخص ترکیبی رفاه^۱ (IEWB) برای محاسبه سطح رفاه اقتصادی استفاده شده است که تابعی از جریان مصرف، انباشت ثروت، نابرابری اقتصادی و ناامنی اقتصادی است (زرورکی و همکاران، ۱۴۰۲).

در ادامه، پژوهش حاضر براساس این سازمان-دهی شده است که پس از مقدمه، در بخش دوم، ادبیات پژوهش با تمرکز بر ادبیات نظری و تجربی ارائه خواهد شد. بخش سوم به روش‌شناسی پژوهش با تأکید بر تصریح الگو بر مبنای رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی^۲ و نحوه محاسبه شاخص ترکیبی رفاه اختصاص یافته است. توصیف داده‌های پژوهش در بخش چهارم ارائه شده است. در بخش پنجم نیز نتایج حاصل از برآورد الگویی ارائه می‌شود و بخش پایانی به تبیین یافته‌های پژوهش و ارائه پیشنهادها اختصاص یافته است.

۲ ادبیات پژوهش

۲/۱ ادبیات نظری پژوهش

هدف رشد اقتصادی، توسعه اقتصاد و افزایش رفاه است. توزیع درآمد در ارتباط میان رفاه و رشد اقتصادی نقشی دارد که نمی‌توان منکر آن شد که مهم‌ترین کانال آن از طریق فقر است. از اواخر قرن نوزدهم، برخی اقتصاددانان کلاسیک به‌ویژه ریکاردو، مالتوس و اسمیت نظریاتی ارائه نمودند که حاکی از ارتباطات میان رشد، توزیع درآمد و فقر دارد (صادقی و همکاران، ۱۳۸۸). همچنین رابطه رشد اقتصادی و کاهش فقر توسط محققانی مانند راوالیون و چن^۳

(۲۰۱۹) و فوسو^۴ (۲۰۱۷) بررسی شده است. محققان دریافته‌اند که کاهش فقر می‌تواند به دلیل نابرابری درآمد آسیب ببیند. بنابراین کاهش سطح فقر ناشی از رشد اقتصادی تحت تأثیر نابرابری درآمد است. این نشان می‌دهد که در کشورهای مختلف که رشد اقتصادی آن‌ها یکسان است، سطوح مختلفی از رفاه را تجربه می‌کنند. در ارتباط با اثرات متقابل توزیع درآمد و رشد اقتصادی نظرات متناقضی وجود دارد؛ عده‌ای از اقتصاددانان از جمله کوزنتس، لوییس و نورکس معتقدند، توزیع نابرابرتر درآمد، شرط لازم برای ایجاد رشد اقتصادی سریع در کشورهای در حال توسعه است؛ زیرا گروه‌های کم‌درآمد قسمت عمده‌ای از درآمد خودشان را صرف مخارج مصرفی می‌کنند و در مقابل ثروتمندان با داشتن میل به پس‌انداز بالا، بخش قابل توجهی از درآمد خود را پس‌انداز می‌کنند. در این باره توزیع عادلانه درآمد به معنای کاهش سرمایه‌گذاری و افزایش مصرف است (پروین، ۱۳۷۲) که افزایش مصرف همان افزایش رفاه است.

اثر نابرابری درآمد بر رشد اقتصاد پس از یک بازه مشخص در فرآیند توسعه، کاهش می‌یابد (جاوچ و واتزکا^۵، ۲۰۱۶). تمرکز رشد اقتصادی در مراحل اولیه می‌تواند در بخش مدرن باشد. با رشد اقتصادی پایدار، بهبودهایی در سرمایه انسانی، فناوری و فرصت‌های شغلی تجربه می‌شود که نابرابری درآمد را کاهش می‌دهد. افزایش رشد بخش مدرن را می‌توان با فرضیه کوزنتس مطابقت داد (ووگل^۶، ۲۰۱۶). در توسعه اقتصاد، درجه نابرابری درآمدی مهم است؛ زیرا مزایای رشد اقتصادی برای افراد فقیر را کاهش می‌دهد (انکیوب و همکاران^۷، ۲۰۱۴). این مهم است که بدانیم آیا رشد اقتصادی به نفع فقرا است و درآمد تا چه اندازه بر توزیع و کاهش فقر تأثیر می‌گذارد (بوخاتم^۸، ۲۰۱۶). اهمیت توزیع سود رشد اقتصادی توجه زیادی را به خود جلب کرده

^۵ Jauch and Watzka

^۶ Vogl

^۷ Ncube et al

^۸ Boukhatem

^۱ Index of Economic Well-Being

^۲ Autoregressive Distributed Lag (ARDL)

^۳ Ravallion and Chen

^۴ Fosu

مشخص می‌شود که کاهش فقر نسبت به رشد با افزایش نابرابری کاهش می‌یابد. یکی از دلایل شکست بازار اعتباری است که به موجب آن فقرا قادر به استفاده از فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای افزایش رشد (در سرمایه فیزیکی و انسانی) نیستند. هرچه نسبت افراد دارای محدودیت اعتباری بیشتر باشد، سطح سرمایه‌گذاری و نرخ رشد کمتر است. نابرابری بالا که در بخش بزرگی از جمعیت دارای بهداشت، تغذیه و تحصیلات ضعیف آشکار می‌شود، بر بهره‌وری کلی نیروی کار تأثیر می‌گذارد و باعث رشد اقتصادی کندتر می‌شود (تودارو، ۲۰۲۰). از سوی دیگر افزایش سطح درآمد فقرا باعث تحریک تقاضا برای تولیدات داخلی و افزایش اشتغال و تولید و در نتیجه افزایش رفاه می‌شود. توزیع عادلانه‌تر درآمد همچنین ممکن است به‌عنوان یک انگیزه مادی و روانی برای مشارکت گسترده عمومی در فرآیند توسعه عمل کند (تودارو، ۲۰۲۰)، درحالی‌که نابرابری ممکن است باعث بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی شود. کانال بعدی سلامت است. چنانچه رشد اقتصادی با توزیع نابرابر درآمد همراه باشد از کانال اثرگذاری آن بر سلامت جامعه می‌تواند بر رفاه اقتصادی اثری نامطلوب داشته باشد (مایر و سارین، ۲۰۰۵). مکانیسم اول، فرضیه درآمد مطلق است. درواقع، درآمد ممکن است عامل مهمی در سلامت جمعیت باشد؛ زیرا به آن‌ها اجازه می‌دهد تغذیه یا مراقبت‌های پزشکی بهتری بخرند. اگر رابطه بین سطح درآمد فردی و وضعیت سلامتی آن خطی باشد، یک واحد درآمد اضافی صرف نظر از اینکه به ثروتمندان یا فقرا برسد، همان تأثیر را بر سلامت خواهد داشت. در این صورت، گرفتن یک واحد درآمد از ثروتمندان و دادن آن به فقرا، وضعیت سلامتی را در میان ثروتمندان کاهش و آن را در بین فقرا دقیقاً به مقدار مساوی افزایش می‌دهد و سلامت جامعه و در نتیجه رفاه را بدون تغییر می‌گذارد. واقعیت این است که مدل‌های اقتصادی استاندارد پیش‌بینی

است. اتفاق نظر بر این است که رشد به‌تنهایی عاملی مؤثر برای افزایش رفاه محسوب نمی‌شود و در این باره، سیاست‌های توزیعی نقش قابل توجهی دارند. در اثر رشد اقتصادی، متوسط درآمد (مصرف) افزایش می‌یابد؛ ولی نابرابری می‌تواند افزایش یا کاهش یابد. افزایش متوسط درآمد، رفاه را افزایش و افزایش نابرابری، آن را کاهش می‌دهد.

در چند دهه گذشته، رشد متوسط درآمد محرک اصلی کاهش فقر بوده است، اگرچه تغییرات در نابرابری هم از طریق تأثیر مستقیم نابرابری بر فقر و هم از طریق تأثیر غیرمستقیم نابرابری بر رشد، نقشی غیر قابل اغماض داشته است. در این راستا چندین مطالعه بر اهمیت نابرابری در تعیین میزان تأثیرپذیری فقر نسبت به رشد اقتصادی تأکید می‌کنند (آدامز^۱، ۲۰۰۴؛ ایسترلی^۲، ۲۰۰۰؛ راولیون^۳، ۱۹۹۷). بر اساس این مشخصه که کاهش (حساسیت) رشد فقر با نابرابری کاهش می‌یابد، راولیون (۱۹۹۷) از نظر اقتصادسنجی، «آرگومان کاهش رشد»^۴ را آزمایش کرد؛ درحالی‌که نابرابری کم به فقرا کمک می‌کند در منافع رشد سهیم شوند، ولی آن‌ها را در معرض هزینه‌های انقباض نیز قرار می‌دهد. رشد سریع اقتصادی اغلب برای دستیابی به کاهش فقر مطلق ضروری است. از آنجایی‌که رشد ممکن است با افزایش نابرابری درآمد همراه باشد، به‌طور خودکار به کل مشکل فقر رسیدگی نمی‌کند. ادبیات توسعه اقتصادی سنتی، درآمد و توزیع ثروت به‌شدت نابرابر را شرط لازم برای رشد اقتصادی مستمر و سریع می‌دانست. استدلال اقتصادی اساسی برای توجیه نابرابری‌های درآمدی بزرگ، این بوده که درآمدهای بالا شرط لازم برای پس‌انداز بالاتر است که به نوبه خود برای سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی مورد نیاز است (تودارو، ۲۰۲۰). از سوی دیگر، ادبیات جدید اقتصاد سیاسی، نابرابری بیشتر را به مسیرهای رشد پایین‌تر مرتبط می‌کند و آن را مانعی برای رشد کاهش‌دهنده فقر می‌داند؛ زیرا

⁴ Growth-Elasticity Argument

⁵ Mayer and Sarin

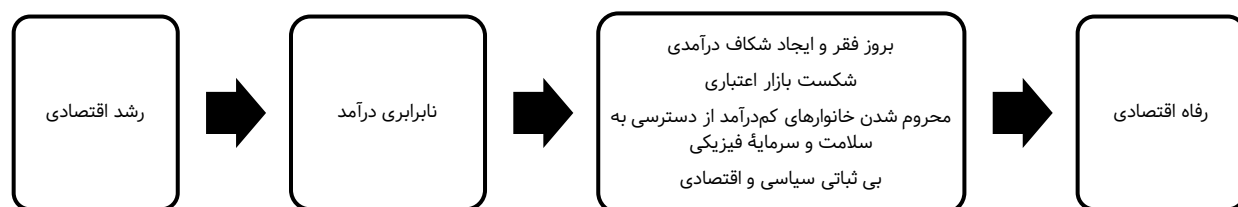
¹ Adams

² Easterly

³ Ravallion

را با مقایسه خود با همسایگان خود ارزیابی کنند، درآمد دیگران می‌تواند بر سلامت آن‌ها تأثیر بگذارد. عوامل روانی ناشی از این مقایسه ممکن است منجر به کاهش سلامت جامعه و رفاه شود. از دیدگاه ویلکینسون^۵ (۱۹۹۷)، اگر افراد رفاه خود را با مقایسه خود با دیگرانی که درآمد بیشتری نسبت به خودشان دارند، ارزیابی کنند، افزایش نابرابری اقتصادی باعث کنترل پایین، ناامنی و ازدست‌دادن رفاه می‌شود. در انتهای مبانی نظری، الگوی مبانی پژوهش حاضر براساس شکل (۱) تشریح می‌شود.

می‌کنند که با افزایش درآمد، منافع سلامتی ناشی از یک واحد درآمد اضافی کاهش می‌یابد (پرستون^۱، ۱۹۷۵؛ لاپورت^۲، ۲۰۰۲؛ دیتون^۳، ۲۰۰۳؛ بکلاند و همکاران^۴، ۱۹۹۶؛ بابونز^۵، ۲۰۰۸). به عبارت دیگر، سلامت باید تابعی مقعر از درآمد باشد. یعنی انتقال یک واحد درآمد از ثروتمندان به فقرا وضعیت سلامت کل جمعیت را بهبود بخشد. دومین مکانیسم توسعه‌یافته در ادبیات، فرضیه درآمد نسبی است. تأثیر نابرابری اقتصادی احتمالاً تا حدی به نزدیکی جغرافیایی ثروتمندان به فقرا بستگی دارد (مایر و سارین، ۲۰۰۵). درواقع، اگر افراد درآمد خود

شکل ۱. الگوی مفهومی پژوهش

نابرابری بر فقر در کشورهای با درآمد بالای میانگین نسبت به کشورهای با درآمد پایین‌تر از آن بیشتر است. راغر و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی پدیده فقر در ارتباط با رشد اقتصادی و نابرابری به تفکیک برنامه‌های اول تا چهارم توسعه اقتصادی پرداختند. بدین منظور در این مطالعه نخست کشش‌های فقر نسبت به رشد اقتصادی و نابرابری محاسبه و سپس چگونگی توزیع منافع ناشی از رشد به کمک شاخص نرخ رشد معادل فقر کاکوانی و سان بررسی شد. یافته‌ها حاکی از آن بوده است که اثر خالص رشد بر فقر منفی است، ولی اثر خالص نابرابری دارای نوسانات مثبت و منفی بوده است. صادقی و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای به بررسی تغییرات رفاهی حاصل از افزایش نابرابری درآمدی در دو سال مذکور پرداختند. نتایج این مطالعه حاکی از آن است که رفاه سرانه ایران در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال

۲٫۲ ادبیات تجربی پژوهش

در حوزه کاربردی و ادبیات تجربی، مطالعات بسیاری در رابطه با ارتباط میان رشد اقتصادی، نابرابری درآمد و رفاه (یا فقر) انجام شده است. در این راستا در مطالعه حاضر، نخست مطالعات مرتبط با تأثیر رشد اقتصادی و نابرابری درآمدی بر فقر مد نظر قرار گرفته است. همچنین در ادامه مطالعات مرتبط با تأثیر رشد و نابرابری درآمد بر رفاه ارائه می‌شود.

گیلک حکیم‌آبادی و کرامتی (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای به بررسی اثر نابرابری بر فقر در کشورهای منتخب و در گروه‌های متفاوت درآمدی در سال‌های ۲۰۱۰-۱۹۸۶ با استفاده از روش داده‌های تابلویی نامتوازن^۷ پرداختند. نتایج این مطالعه مؤید آن است که نابرابری اثر مثبت و معناداری بر فقر دارد، ولی افزایش درآمد سرانه موجب کاهش فقر در کشورهای مورد مطالعه شده است. همچنین تأثیر

^۵ Babones

^۶ Wilkinson

^۷ Unbalanced Panel Data approach

^۱ Preston

^۲ Laporte

^۳ Deaton

^۴ Backlund et al

۲۰۲۰ با روش رگرسیون کوانتایل^۵ پرداختند. نتایج این مطالعه حاکی از آن است که در تمام چندقها، بین درآمد و رفاه ذهنی، رابطه مثبت و معناداری برقرار است، ولی با در نظر گرفتن دهکهای مختلف رفاه ذهنی، ضریب اثرگذاری درآمد بر رفاه ذهنی در سطوح بالاتر رفاه ذهنی بیشتر می باشد. از حدود میانه رفاه ذهنی به بعد، این مقدار تقریباً ثابت بوده و در میانه رفاه ذهنی، اثرگذاری منفی نابرابری درآمد بر رفاه ذهنی، کاهش یافت؛ همچنین امید به زندگی نیز در تمام سطوح رفاه ذهنی، اثر معناداری بر رفاه ذهنی نداشته است. موتمنی و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر نابرابری درآمد و تورم بر رفاه اقتصادی در دو قالب متقارن و نامتقارن در بازه زمانی ۱۳۵۰-۱۴۰۰ با رهیافت خودرگرسیونی با وقفه‌های توزیع خطی (متقارن) و غیرخطی (نامتقارن) پرداختند. یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که نابرابری درآمد با اثر معناداری بر رفاه اقتصادی همراه نیست. درحالی که مطابق با رهیافت نامتقارن، تنها افزایش‌ها در نابرابری درآمد اثر منفی بر رفاه اقتصادی دارد و کاهش‌ها در آن با اثر معناداری همراه نبوده است. همچنین تورم با اثر منفی و نامتقارن بر رفاه اقتصادی همراه بوده است. به‌طوری که اندازه اثرگذاری منفی افزایش‌ها در تورم بر رفاه، به مراتب بیش از کاهش‌ها در آن بوده است. یافته دیگر آنکه بیکاری به‌طور منفی و درآمد سرانه به‌طور مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار است. تریدیکو^۶ (۲۰۱۰) در پژوهش خود به بررسی کیفیت رشد اقتصادی در نمونه‌ای از ۵۰ اقتصاد نوظهور و در حال گذار^۷ طی بازه زمانی ۱۹۹۵-۲۰۰۶ با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی^۸ پرداخت. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که رشد اقتصادی، نه تنها فقر را کاهش نداده و بلکه نابرابری درآمدی را افزایش داده است. یافته‌ها فرضیه منحنی کوزنتس را تأیید نکرد؛ زیرا حتی پس از یک دوره رشد

۱۳۸۲، ۵/۲۳ درصد به دلیل افزایش نابرابری، کاهش یافته است. همچنین در دوره مذکور، در جامعه، بیزاری از نابرابری افزایش یافته است. کریمی و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی سهم رشد و نابرابری و برآیند آن‌ها در کاهش فقر با استفاده از شاخص فقر سن^۱، روش تجزیه فقر کاکوانی^۲ و متد ریاضیاتی متفاوت برای استان‌های ایران، طی دوره زمانی ۱۳۸۴-۱۳۹۷ پرداختند. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که تنها در تعداد کمی از استان‌های کشور فقر طی دوره تحت بررسی کاهش یافته و اثر توزیعی یا اثر درآمدی یا هردوی آن‌ها منجر به افزایش فقر شده است. شهیکی‌تاش و همکاران (۱۳۹۳) به بررسی تأثیر رشد اقتصادی بر ضریب کاردینالی رفاه در اقتصاد ایران در بازه زمانی ۱۳۹۰-۱۳۶۴ با استفاده از رهیافت بیزین^۳ و برآورد توابع چگالی پسین و پیشین و متوسط ضرایب بیزی پرداختند. نتایج این بررسی مؤید آن است که ارتباط میان تغییرات رشد اقتصادی و رفاه در ایران مثبت بوده است. یعنی جریان رشد اقتصادی تأثیرات مثبتی بر افزایش رفاه در ایران به همراه داشته است، به گونه‌ای که متوسط ضریب بیزی استخراج شده در حدود هفده صدم درصد منجر به تغییر رفاه در سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۹۰ شده است. حری و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به بررسی تأثیر چرخه‌های تجاری بر شاخص رفاه اقتصادی در ایران طی دوره ۱۳۵۹-۱۳۹۵ با استفاده از الگوریتم جست‌وجوی گرانشی^۴ پرداختند. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که چرخه‌های تجاری، رابطه مستقیمی با شاخص رفاه اقتصادی دارند و بیان‌گر آن است که دوره‌های رونق و رکود چرخه‌های تجاری به ترتیب منجر به بهبود و افول شاخص رفاه اقتصادی در ایران شده است. حجازی و خورسندی (۱۴۰۰)، به بررسی اثرگذاری غیرخطی درآمد بر رفاه ذهنی ۵۸ کشور منتخب، طی سال‌های ۲۰۰۵ تا

⁵ Quantile Regression approach

⁶ Tridico

⁷ Emerging and Transition Economies (ETEs)

⁸ Ordinary Least Squares (OLS)

¹ Sen Index

² Kakwani method

³ Bayesian approach

⁴ Gravitational Search Algorithm

درصد در سال همراه بوده است. در مقابل، همبستگی رشد با نابرابری از نظر تجربی قابل اتکا نبوده است و بسته به مشخصات تجربی و رویکرد اقتصادسنجی به کار رفته، می‌تواند مثبت یا منفی باشد. با این حال، تأثیر غیرمستقیم نابرابری بر رشد از طریق همبستگی آن با فقر به شدت منفی است. انگوبانی و همکاران^۷ (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر بیکاری و رشد اقتصادی بر فقر با استفاده از داده‌های فصلی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۲۱ و روش خودرگرسیون با وقفه‌های خطی و غیرخطی پرداختند. براساس شواهد خطی، یافته‌های این مطالعه حاکی از آن است که رشد اقتصادی را در بلندمدت فقر کاهش می‌دهد؛ در حالی که بیکاری در بلندمدت باعث افزایش فقر می‌شود. شواهد نامتقارن مؤید آن بوده است که شوک‌های منفی و مثبت رشد اقتصادی نرخ فقر را کاهش می‌دهد. همچنین نرخ فقر به طور همزمان در نتیجه شوک‌های مثبت و منفی نرخ بیکاری افزایش می‌یابد. مالسوچ پروک^۸ (۲۰۰۸) در مطالعه خود با استفاده از داده‌های حاصل از ترکیب نظرسنجی‌های مربوط به رضایت از زندگی و داده‌های اقتصاد کلان به بررسی اهمیت (ترتیب) متغیرهای اقتصاد کلان جهت رفاه اقتصادی ذهنی فرد پرداختند. نتایج مؤید آن بوده است که متغیرهای کلیدی اقتصاد کلان اعم از تورم، بیکاری و تولید ناخالص داخلی (رشد) برای احساس رفاه اقتصادی عمومی در کشورهای در حال گذار دارای اهمیت است. علاوه بر این، بهبود درآمد ملی منجر به دستاوردهای موقت و دائمی در رفاه اقتصادی ذهنی در کشورهای در حال گذار شده و رشد تولید ناخالص داخلی و بیکاری مهم‌تر از تورم در کشورهای در حال گذار بوده است. کوپر و همکاران^۹ (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی تأثیر نابرابری درآمد بر رفاه فردی پرداختند. نتایج این مطالعه حاکی از آن است که افرادی که در بیست درصد پایین توزیع درآمد قرار

ثابت، نابرابری کاهش نیافته و در سطوح بالاتر باقی مانده است. ابونولوا و یوسف^۱ (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر رشد اقتصادی بر کاهش فقر را در نیجریه در سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۶ پرداختند. آزمون ریشه واحد و هم‌انباشتگی یوهانسن به ترتیب برای تعیین ثابت بودن و رابطه بلندمدت بین متغیرها انجام شد؛ در حالی که از روش خودرگرسیونی برداری برای تعیین تأثیر مخارج دولت، نرخ رشد بیکاری و تولید ناخالص داخلی واقعی بر بروز فقر انجام شد. نتایج این مطالعه حاکی از است که هزینه‌های دولت رابطه مثبتی با بروز فقر دارد. ضریب تولید ناخالص داخلی (رشد اقتصادی) نشان از وجود رابطه منفی بین رشد اقتصادی و بروز فقر دارد؛ در حالی که بیکاری مرتبط است. گارزا-رودریگز^۲ (۲۰۱۸) در مطالعه‌ای به تجزیه و تحلیل رابطه بین فقر و رشد اقتصادی با استفاده از تحلیل هم‌جمعی با تغییرات ساختاری در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۶-۱۹۶۰ پرداختند. آزمون هم‌انباشتگی گریگوری-هانسن^۳ وجود یک رابطه تعادلی بلندمدت بین کاهش فقر و رشد اقتصادی را چه در کوتاه‌مدت و چه در بلندمدت تأیید کرد. همچنین با استفاده از مدل تصحیح خطای برداری^۴، یافتند که در بلندمدت، افزایش یک درصدی در رشد اقتصادی منجر به افزایش ۲/۴ درصدی در مصرف سرانه (و در نتیجه کاهش فقر) می‌شود و با نتیجه آزمون علیت گرنجر^۵ نشان‌گر آن بوده است که بین کاهش فقر و رشد اقتصادی در مکزیك رابطه علیت دو طرفه وجود دارد. مارنو و سرون^۶ (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی پیوندهای نابرابری-رشد و فقر-رشد با استفاده از داده‌های پانلی متشکل از ۱۵۸ کشور در بازه سال‌های ۱۹۶۰ و ۲۰۱۰، پرداختند. نتایج حاکی از آن بوده است که همبستگی رشد با فقر به طور مداوم منفی است. کاهش نرخ فقر سرانه با افزایش متعاقب تولید ناخالص داخلی سرانه بین ۵/۰٪ تا ۱/۲٪

⁶ Marrero and Servén⁷ Ngubane et al⁸ Malešević Perović⁹ Cooper et al¹ Ebunoluwa and Yusuf² Garza-Rodriguez³ Gregory-Hansen cointegration test⁴ Vector Error Correction Model (VECM)⁵ Granger causality test

احمد و آرمادین^۶ (۲۰۲۴) به بررسی رابطه نظری پیچیده بین نابرابری درآمد، بیکاری آشکار و رفاه اجتماعی با استفاده از ابزارهای مدل سازی معادلات ساختاری پرداختند. داده ها شامل یک مجموعه داده پانل بوده است که شامل داده های مقطعی از استان های جزیره سولاوسی (گورونتالو، سولاوسی جنوبی، سولاوسی شمالی، سولاوسی مرکزی، سولاوسی جنوب شرقی و سولاوسی غربی) و داده های سری زمانی از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۲ است. نتایج نشان داد که نابرابری درآمد و بیکاری آشکار تأثیر منفی و معناداری بر رفاه جامعه دارند؛ در حالی که نابرابری درآمد تأثیر مثبت و معناداری بر نرخ بیکاری دارد.

✓ با توجه به مطالعات ارائه شده داخلی در پیشینه پژوهش، با وجود تلاش های قابل تقدیر در بررسی رابطه میان رشد اقتصادی، نابرابری درآمد و رفاه، از نظر جامعیت و دقت، با کاستی هایی روبه رو هستند. اولاً، اغلب این پژوهش ها به طور مجزا به بررسی تأثیر رشد و نابرابری بر فقر یا رفاه پرداخته اند و تعاملات پیچیده و چندگانه ای این سه متغیر را به طور کامل در نظر نگرفته اند. به عبارت دیگر، تأثیر هم زمان و پویای رشد و نابرابری بر رفاه که ممکن است بسته به شرایط اقتصادی و اجتماعی متفاوت باشد، کمتر مورد توجه قرار گرفته است. ثانیاً، روش های اقتصادسنجی متنوعی که در این مطالعات به کار رفته، اگرچه هر کدام دارای نقاط قوتی هستند، اما فقدان رویکردی یکپارچه و قابل مقایسه باعث می شود نتایج به دست آمده قابل تعمیم و مقایسه نباشند. ثالثاً، بسیاری از این مطالعات به شدت متکی به داده های ثانویه و آمارهای رسمی هستند که ممکن است دقیق و کامل نباشند، به ویژه در

دارند، نسبت به بقیه کاهش قابل توجهی در رفاه دارند. از این رو فقر برای رفاه نامطلوب است. دومین یافته کلیدی این مقاله این بوده است که وجود نابرابری درآمد کل دائمی باعث کاهش رفاه افراد در سایر بخش های توزیع درآمد، صرف نظر از سطح درآمد آن ها می شود که بدین معناست، نابرابری درآمد برای رفاه کل جامعه نامطلوب است. ایدم^۱ (۲۰۱۸) در مطالعه ای به بررسی رابطه بین رفاه (محیطی و اقتصادی) و رشد اقتصادی در نیجریه پرداخت. این مطالعه با استفاده از داده های فصلی ۱۹۹۹-۲۰۱۶ و تحلیل هم انباشتگی و روش برآورد حداقل مربعات معمولی، نشان داد که یک رابطه بلندمدت بین رشد اقتصادی و رفاه در نیجریه وجود دارد.

مگزینو و همکاران^۲ (۲۰۲۴) در پژوهش خود به تجزیه و تحلیل عوامل تعیین کننده رفاه ذهنی^۳ در مناطق ایتالیا پرداختند. یک آزمایش شبکه عصبی مصنوعی^۴ (ANN) برای بررسی ارتباط میان این متغیرها انجام شد. یافته ها مؤید آن بوده است که رفاه ذهنی با تحصیلات، درآمد و روابط اجتماعی ارتباطی مثبت دارد. همچنین این نتایج حاکی از آن بوده است که دولت ها باید با افزایش سطح سرمایه گذاری در آموزش، تعمیق رشد اقتصادی، کاهش نابرابری درآمد و ترویج روابط اجتماعی، رفاه ذهنی را بهبود بخشند.

هائینی و هاشیم^۵ (۲۰۲۴) در پژوهشی با استفاده از داده های ۱۳۶ اقتصاد از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹، یک مدل پانل پویا را تخمین زدند که مسائل درون زایی و هم زمانی را کنترل نماید و اثر امید به زندگی سالم را بر خوشبختی در سطوح مختلف نابرابری درآمد اندازه گیری کنند. آنان یافتند که امید به زندگی سالم به طور معنادار و مثبتی با خوشبختی مرتبط است؛ باین حال، در سطوح بالای نابرابری درآمد، این اثر کاهش می یابد.

⁴ Artificial Neural Network

⁵ Haini & Hashim

⁶ Ahmad & Armawaddin

¹ Edeme

² Magazzino et al

³ Subjective Well-Being

$$\begin{aligned}
 IEWB = & \alpha_1 (C + G + WT - RE)(LE) \\
 & + \alpha_2 (K + RD + HC + NR \\
 & + FDI - ED) \\
 & + \alpha_3 [\beta(PHR) \\
 & + (1 - \beta)GiNi] \\
 & + \alpha_4 [WWR + b(RHR) \\
 & + C(PHR) + d(PHR)]
 \end{aligned}
 \quad (2)$$

اجزای رابطه ارائه شده به ترتیب عبارت‌اند از:

۳/۱/۱ جریان مصرف

$$CF = \alpha_1 + (C + G + WT - RE)(LE) \quad (3)$$

که در آن، C مخارج مصرفی سرانه حقیقی خانوار^۸، G سرانه حقیقی مخارج مصرفی نهایی عمومی دولت^۹، WT سرانه حقیقی تغییرات در مدت زمان کار^{۱۰}، RE سرانه حقیقی مخارج جبرانی^{۱۱} (جبران خدمات کارکنان، ارزش واقعی سرانه تولید یک ساعت) و LE امید به زندگی در زمان تولد نسبت به سال پایه و کشور پایه^{۱۱} می‌باشد. مقدار متغیر سرانه حقیقی تغییرات در مدت زمان کار، از رابطه زیر به دست آمده است:

$$WT = \left(\frac{WAP}{POP} \right) \cdot VL_{WAP} \quad (4)$$

$$VL_{WAP} = \left[1 - \frac{TR}{GDP} \right] \cdot S \quad (5)$$

$$S = \frac{WR}{WAP} \quad (6)$$

کشورهای در حال توسعه که کیفیت داده‌ها ممکن است پایین باشد. در نهایت، بسیاری از مطالعات در تحلیل و تفسیر نتایج خود به اثرات کوتاه‌مدت پرداخته‌اند و از بررسی تأثیرات بلندمدت و پایداری روابط غفلت ورزیده‌اند.

۳ روش‌شناسی پژوهش

۳/۱ شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی

در بین شاخص‌های رفاه اقتصادی، شاخص ترکیبی رفاه^۱ به عنوان شاخصی جامع و فراگیر، جهت بررسی الگوی مورد نظر پژوهش حاضر استفاده می‌شود. شاخص $IEWB$ ، رفاه اقتصادی را تابعی از ابعاد جریان مصرف سرانه مؤثر، خالص انباشت اجتماعی ذخایر و منابع مولد ثروت، نابرابری اقتصادی و ناامنی اقتصادی در نظر می‌گیرد. در این راستا برای هر یک از این ابعاد به روش خاصی وزن‌هایی در نظر گرفته می‌شود. بنابراین وزن‌های اختصاص یافته به هر بُعد با توجه به مشاهدات مختلف، متفاوت خواهد بود (آزبرگ و شارپ^۲، ۲۰۰۹). فرم کلی این شاخص به صورت زیر است:

$$IEWB = CF + WS + ID + E \quad (1)$$

مقدار شاخص رفاه اقتصادی را با اجزای چهارگانه‌ای اندازه می‌گیرند که عبارت‌اند از جریان مصرف^۳ (CF)، موجودی دارایی مولد^۴ (WS)، توزیع درآمدهای فردی^۵ (ID) و سطح امنیت اقتصادی^۶ (ES) (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۱؛ موتمنی و همکاران، ۱۴۰۲). الگوی کلی این شاخص به صورت زیر است:

⁸ Real Per Capita General Government Final Consumption Expenditure (Constant 2010 Us\$)

⁹ Real Per capita Value of Variation in Working Time

¹⁰ Real Per capita Value of Regrettable Expenditures

¹¹ Index of Life Expectancy Relative to The Base Year and Country

¹ Index of Economic Well-Being (IEWB)

² Osberg and Sharpe

³ Consumption Flow

⁴ Wealth Stocks

⁵ Distribution of Individual Income

⁶ Level of Economic Security

⁷ Real Per capita Household Consumption Expenditure Etc. (Constant 2010 Us\$)

حقیقی مخارج جبرانی نیز از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$RE = \frac{GDP}{WAP}$$

(۷)

که در آن، WR جبران خدمات کارکنان^۱، WAP جمعیت فعال (۱۵ سال به بالا)^۲، POP جمعیت کل^۳، VL_{WAP} ارزش افزوده فراغت یک نفر در سن کار^۴، TR درآمد مالیاتی^۵، S متوسط جبران خدمات هر فرد^۶ و GDP تولید ناخالص داخلی^۷ می‌باشد. سرانه

جدول ۱: نام و منابع آماری متغیرهای پژوهش در بخش جریان مصرف

نام متغیر	منابع آماری
مخارج مصرفی نهایی بخش خصوصی	بانک مرکزی
مخارج مصرفی نهایی بخش دولتی	بانک مرکزی
امید به زندگی در بدو تولد	بانک جهانی
جبران خدمات کارکنان	بانک مرکزی
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	بانک مرکزی
شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی	بانک مرکزی
شاخص ضمنی مخارج مصرفی نهایی بخش خصوصی	بانک مرکزی
شاخص ضمنی مخارج مصرفی نهایی بخش دولتی	بانک مرکزی
درآمد مالیاتی	بانک مرکزی
جمعیت کل	بانک مرکزی
جمعیت فعال	بانک مرکزی

منبع: یافته‌های پژوهش

مخارج تحقیق و توسعه^۹، HC سرانه حقیقی موجودی سرمایه انسانی^{۱۰}، NR سرانه حقیقی موجودی ثروت منابع طبیعی^{۱۱}، FDI سرانه حقیقی خالص جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^{۱۲}، ED سرانه حقیقی هزینه اجتماعی فرسایش محیط‌زیست^{۱۳} (ناشی از انتشار کربن دی‌اکسید) می‌باشد.

۳/۱/۲ انباشت ثروت

نحوه محاسبه مقدار این متغیر و اجزای آن در شاخص بدین صورت است:

$$WS = \alpha_2 [K + RD + HC + NR + FDI - ED] \quad (۸)$$

که در آن، K سرانه حقیقی سرمایه ثابت ناخالص (سرانه حقیقی مصرف سرمایه)^۸، RD سرانه حقیقی

^۹ Real Per capita Stock of Research and Development

^{۱۰} Real Per Capita Stock of Human Capital (Adjusted Savings: Real Per Capita Education Expenditure (Constant Us\$))

^{۱۱} Real Per capita Stock of Natural Resource Wealth

^{۱۲} Real Per Capita Foreign Direct Investment Net In-flows

^{۱۳} Real Per Capita Social Costs of Environmental Degradation (Adjusted Savings: Real Per Capita Carbon Dioxide Damage (Constant Us\$))

^۱ Employee Service Compensation

^۲ Active Population

^۳ Total Population

^۴ Added Value of Leisure

^۵ Tax Income

^۶ Average Service Vompensation

^۷ Gross Domestic Product

^۸ Real Per Capita Capital Stock (Adjusted Savings: Real Per Capita Consumption of Fixed Capital (Constant Us\$))

جدول ۲: نام و منابع آماری متغیرهای پژوهش در بخش انباشت ثروت حقیقی

نام متغیر	منابع آماری
مصرف سرانه سرمایه ثابت	بانک جهانی
تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	بانک مرکزی
سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	بانک جهانی
فرسایش محیط زیست ناشی از انتشار کربن دی اکسید	بانک جهانی
نرخ ارز رسمی	بانک مرکزی
شاخص ضمنی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	بانک مرکزی
موجودی ثروت منبع طبیعی	بانک مرکزی
مخارج آموزشی	بانک مرکزی
کارکنان واحد آموزشی	بانک مرکزی

منبع: یافته‌های پژوهش

۳/۱/۳ توزیع درآمد

نحوه محاسبه مقدار این متغیر و اجزای آن در شاخص بدین صورت است:

$$ID = \alpha_3[\beta(PHR) + (1 - \beta)Gini] \quad (9)$$

که در آن β برابر با ۰/۷۵ وزن نسبی است و شاخص توزیع درآمد از میانگین موزون شدت فقر به دست

می‌آید. همچنین PHR نسبت فقر سرپرست خانوار در حداقل درآمد ۱/۲۵ دلار در روز^۱ و $Gini$ برابر با ضریب جینی^۲ است. برای سنجش نابرابری می‌توان از ضریب جینی استفاده نمود؛ ولی برای واردکردن متغیر شدت فقر در پژوهش حاضر، به علت نبودن داده‌های مورد نیاز از نسبت دهک دهم به دهک اول استفاده شده است (حسینی و جعفری صمیمی، ۱۳۸۹).

جدول ۳: نام و منابع آماری متغیرها در بخش توزیع درآمد

نام متغیر	منابع آماری
ضریب جینی	بانک مرکزی
نسبت فقر سرپرست خانوار (نسبت ده درصد بالا به ده درصد پایین جامعه)	بانک مرکزی

منبع: یافته‌های پژوهش

۳/۱/۴ امنیت اقتصادی

نحوه محاسبه مقدار این متغیر و اجزای آن در شاخص بدین صورت است:

$$ES = \alpha_4[WWR + b(RHP) + c(PHR) + d(PHR)] \quad (10)$$

که در آن b سهم جمعیتی^۳ است که در معرض ریسک بیماری واقع‌اند که ۱۰۰ درصد در نظر گرفته

می‌شود. بدین معنی که ۱۰۰ درصد افراد یک جامعه در معرض خطر بیماری‌اند. همچنین c نسبت زنان بیکار به جمعیت^۴ و d نسبت جمعیت بالای ۶۵ سال به کل جمعیت را دربرمی‌گیرد. جزء اول نسبت جمعیت ۶۵-۱۵ سال به کل جمعیت است که نشان‌دهنده ریسک بیکاری می‌باشد.

$$WWR = \frac{WR}{52}$$

(۱۱)

³ Demographic Share

⁴ Unemployment Female (% of Total Population)

¹ Poverty Headcount Ratio at \$1.25 a Day (Ppp)

² Gini Index

که در آن HP کل هزینه شخصی برای سلامتی و $Disp$ درآمد قابل تصرف^۱ (تولید ناخالص داخلی منهای مالیات) می‌باشد. عبارت سوم به میزان امنیت اقتصادی زنانی که تحت پوشش تأمین اجتماعی نیستند، اشاره دارد. جز چهارم بیان‌گر فقر سالمندان است و میزان امنیت اقتصادی آن‌ها را در جامعه بیان می‌کند.

جزء دوم نشان‌دهنده سهم مخارج شخصی کل درآمد قابل تصرف است که ریسک امنیت اقتصادی را در مقابل بیماری نشان می‌دهد و از نسبت مخارج شخصی کل برای سلامتی به درآمد قابل تصرف به دست می‌آید:

$$RHP = \frac{HP}{Disp}$$

(۱۲)

جدول ۴: نام و منابع آماری متغیرها در بخش امنیت اقتصادی

نام متغیر	منابع آماری
مخارج بهداشت و درمان	بانک مرکزی
نرخ بیکاری زنان	مرکز آمار ایران
جمعیت بالای ۶۵ سال	بانک جهانی
زنان شاغل	دفتر امور اقتصاد کلان
سهم اشتغال زنان	دفتر امور اقتصاد کلان

منبع: یافته‌های پژوهش

۳٫۲ ارائه الگو پژوهش

همان‌طور که در مقدمه بدان اشاره شد، هدف اصلی پژوهش حاضر تحلیل و بررسی نقش نابرابری درآمدی در اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی ایران است. از این‌رو تمرکز در تصریح الگوی پژوهش بر آن است تا ضمن بررسی اثر رشد اقتصادی بر رفاه، به نقش نابرابری درآمدی در رابطه دو متغیر مذکور بپردازیم.

۳٫۲٫۱ الگوی نخست پژوهش (بر اساس

معیار ضریب جینی)

مبنای الگوی نخست مدل خودرگرسیون با وقفه-های توزیعی (ARDL) در معادله (13) نمایان است که در آن $IEWB$ به عنوان متغیر وابسته بیان‌گر شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی می‌باشد. EG^2 بیان‌گر رشد اقتصادی، Inf^3 نرخ تورم و $UnEmp^4$ نشان-دهنده نرخ بیکاری است. $RGDPPC^5$ نیز بیان‌گر درآمد سرانه حقیقی بر حسب میلیون ریال است.

جهت محاسبه شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی، با توجه به نسبت اهمیت هریک از اجزای شاخص، به هرکدام از ابعاد به ترتیب، ضرایب مختلفی تعلق می‌گیرد. در این مطالعه نیز با توجه به مطالعات گذشته و به پیروی از روش اوزبرگ و شارپ (۲۰۰۹)، ضرایب اجزای چهارگانه به ترتیب، ۴/۰ به مصرف، ۱/۰ به موجودی منابع مولد و به دو جزء توزیع درآمد و امنیت اقتصادی ضریب یکسان ۲۵/۰ اختصاص داده شده است. توضیح پایانی آنکه با توجه به متفاوت بودن واحد سنجش هریک از ابعاد، قبل از محاسبه میانگین وزنی، مقادیر محاسباتی هریک از ابعاد نرمالایز می‌شود. بدین مفهوم که اگر بُعد با λ نشان داده شود، از فرمول زیر آن بُعد نرمال شده است (زروکی و همکاران، ۱۴۰۳):

$$\lambda_N = \frac{\lambda_i - \lambda_{min}}{\lambda_{max} - \lambda_{min}}$$

⁴ Unemployment

⁵ Real GDP Per Capita

¹ Disposable Income

² Economic Growth

³ Inflation

$$\sum_{i=0}^{\pi-1} \beta_i \Delta RGDP_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta UnEmp_{t-i} + \varepsilon_t \quad (۱۴)$$

۴ توصیف داده‌های پژوهش

جهت تبیین داده‌ها، میانگین متغیرهای اصلی پژوهش در کل دوره و ۷ زیر دوره محاسبه شده است که به شرح جدول (۵) می‌باشد. رفاه اقتصادی بر مبنای روابط یادشده در بخش روش‌شناسی محاسبه شده است که اجزای آن شامل جریان مصرف، موجودی دارایی مولد، توزیع درآمدهای فردی و سطح امنیت اقتصادی می‌باشد. میانگین شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی پس از پایان جنگ، روند نزولی را طی کرده و همان‌طور که در جدول (۵) نمایان است از ۳۳/۴۹ در زيردوره ۱۳۶۸-۱۳۵۷ به ۲۰/۹۲ در برنامه اول کاهش یافته است. پس از برنامه اول توسعه، روند شاخص ترکیبی رفاه تا برنامه پنجم صعودی بوده؛ به‌طوری‌که در زيردوره برنامه پنجم توسعه، میزان رفاه اقتصادی به رقم ۶۰/۲۷ رسیده است که بیشترین میزان رفاه در تمام زيردوره‌های مورد بررسی بوده است. همچنین پس از زير دوره برنامه سوم توسعه، میزان رفاه در تمام زيردوره‌ها بیشتر از میانگین کل دوره مورد بررسی این پژوهش بوده است. (۱۴۰۱-۱۳۵۷)

در ضمن $Gini^1$ بیان‌گر ضریب جینی (به‌عنوان معیاری از نابرابری درآمد) است که به‌صورت تعاملی با رشد اقتصادی در الگو لحاظ شده است.

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \phi IEWB_{t-1} + \gamma EG_{t-1} + \omega(EG * Gini)_{t-1} + \beta RGDP_{t-1} + \theta Inf_{t-1} + \\ & \mu UnEmp_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \phi_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q-1} \gamma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{r-1} \omega_i \Delta(EG * Gini)_{t-i} + \\ & \sum_{i=0}^{\pi-1} \beta_i \Delta RGDP_{t-i} + \sum_{i=0}^{u-1} \theta_i \Delta Inf_{t-i} + \sum_{i=0}^{v-1} \mu_i \Delta UnEmp_{t-i} + \varepsilon_t \end{aligned} \quad (۱۳)$$

۳،۲،۲ الگوی دوم پژوهش (براساس معیار نسبت هزینه دهک دهم به یکم)

تنها تفاوت الگوی دوم با الگوی نخست مطالعه حاضر استفاده از معیار نسبت هزینه دهک دهم به یکم به جای ضریب جینی، به‌عنوان شاخصی از توزیع نابرابری درآمد است. در ادامه الگوی دوم با استفاده از رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی مورد برآورد قرار می‌گیرد.

$$\begin{aligned} \Delta IEWB_t = & \phi IEWB_{t-1} + \gamma EG_{t-1} + \omega(EG * TenRatio)_{t-1} + \beta RGDP_{t-1} + \\ & \theta Inf_{t-1} + \mu UnEmp_{t-1} + \sum_{i=1}^{p-1} \phi_i \Delta IEWB_{t-i} + \sum_{i=0}^{q-1} \gamma_i \Delta EG_{t-i} + \sum_{i=0}^{r-1} \omega_i \Delta(EG * TenRatio)_{t-i} \end{aligned}$$

¹ Gini Index

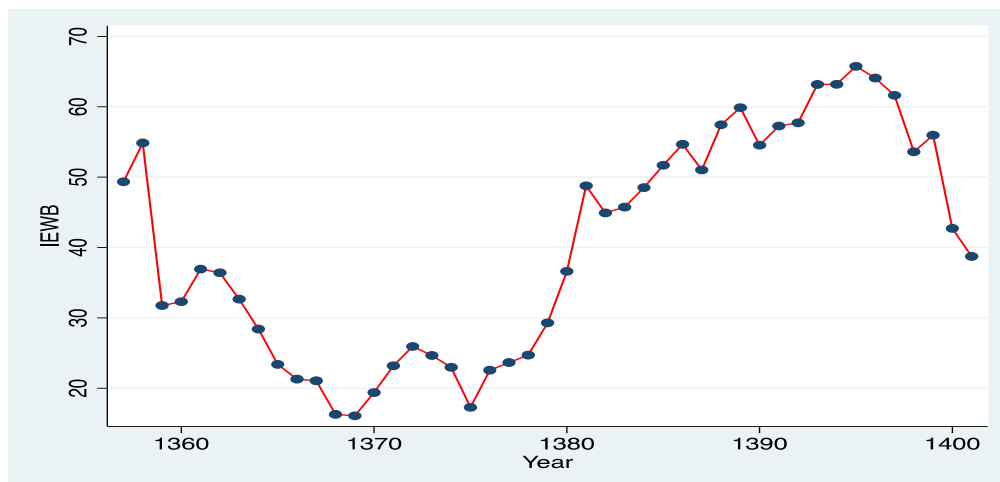
جدول ۵: میانگین متغیرهای پژوهش

زیردوره	رفاه اقتصادی	رشد اقتصادی	ضریب جینی	نسبت هزینه دهک دهم به اول	تورم	بیکاری	درآمد سرانه
۱۳۵۷ تا پایان جنگ	33/49	-3/56	41/9	۱۹/۸۳	۱۸/۱۲	۱۱/۳۹	۴۶/۲۱
برنامه اول	۲۰/۹۲	5/43	39/83	۱۶/۲۳	۲۱/۶	۱۱/۱۲	۳۳/۵۳
برنامه دوم	۲۲/۲۳	2/84	۳۹/۹۷	۱۵/۱۸	۲۵/۷۵	۱۱/۵۴	۳۸/۸۴
برنامه سوم	۴۱/۰۶	5/86	40/64	۱۵/۴۲	۱۴/۱۲	۱۲/۶۸	۴۷/۲۵
برنامه چهارم	۵۳/۸۶	3/9	۳۹/۴۷	۱۴/۲۲	۱۴/۸۸	۱۱/۵۲	۶۶/۰۵
برنامه پنجم	۶۰/۲۷	۱/۶۳	۳۹/۲۸	۱۳/۳۴	۲۰/۵۳	۱۱/۴۸	۶۰/۳۳
برنامه ششم	۵۲/۷۸	1/44	۳۹/۸۶	۱۳/۷۴	۳۶/۹۷	۱۰/۴۷	۵۹/۱۱
میانگین دوره	۴۰/۲۶	۱/۷۵	۴۰/۳۲	۱۵/۹۲	۲۱/۳۹	۱۱/۴۲	۵۰/۰۶

منبع: یافته‌های پژوهش

نابرابری درآمدی حاضر (نسبت هزینه دهک دهم به اول) می‌توان چنین اذعان داشت که بیشترین و کمترین میانگین به ترتیب مربوط به زیردوره ۱۳۶۸-۱۳۵۷ و برنامه پنجم با رقم‌های ۱۹/۸۳ و ۱۳/۳۴ بوده است. براساس جدول (۵)، میانگین تورم پس از پایان جنگ تا برنامه دوم روندی صعودی داشته است؛ به‌طوری‌که از رقم ۱۸/۱۲ در زیردوره ۱۳۶۸-۱۳۵۷ به رقم ۲۵/۷۵ در برنامه دوم افزایش یافته است. بیشترین میانگین تورم مربوط به برنامه ششم با رقم ۳۶/۹۷ و کمترین میانگین تورم مربوط به برنامه سوم با رقم ۱۴/۱۲ است. در ارتباط با بیکاری، بیشترین میانگین بیکاری مربوط به زیردوره برنامه سوم با رقم ۱۲/۶۸ و کمترین میانگین بیکاری مربوط به برنامه ششم با رقم ۱۰/۴۷ بوده است. درآمد سرانه، روندی نوسانی داشته و بیشترین میانگین درآمد سرانه حقیقی مربوط به برنامه چهارم با رقم ۶۶/۰۵ و کمترین میانگین درآمد سرانه مربوط به برنامه اول با رقم ۳۳/۵۳ است.

بررسی روند حرکتی رفاه اقتصادی در نمودار (۱) حاکی از آن است که بیشترین میزان رفاه در دوره مورد بررسی مربوط به سال ۱۳۹۶، با رقم ۶۴/۱ و کمترین میزان رفاه مربوط به سال ۱۳۶۸ با رقم ۱۶/۳ بوده است. مطابق جدول (۵)، کمترین میانگین رشد اقتصادی مربوط به زیردوره ۱۳۵۷ تا پایان جنگ با رقم ۳-/۵۶ و بیشترین میانگین رشد اقتصادی مربوط به زیردوره برنامه سوم با رقم ۵/۸۶ می‌باشد. میانگین رشد اقتصادی در طول برنامه‌های توسعه روندی نوسانی داشته است. در ارتباط با ضریب جینی، بیشترین میانگین مربوط به زیردوره ۱۳۵۷ تا پایان جنگ با رقم ۴۱/۹ می‌باشد که از رقم میانگین کل دوره پژوهش نیز بیشتر است و همچنین کمترین میانگین ضریب جینی مربوط به زیردوره برنامه پنجم با رقم ۳۹/۲۸ می‌باشد. میانگین ضریب جینی از برنامه اول تا سوم صعودی و از برنامه سوم تا برنامه پنجم نزولی بوده و از برنامه پنجم به ششم مجدداً صعودی گشته است. در ارتباط با معیار دوم

نمودار ۱: روند حرکتی شاخص ترکیبی رفاه اقتصادی

منبع: یافته‌های پژوهش

۵ نتایج پژوهش

بهره گرفت. توضیح مشترک دربارهٔ برآورد آنکه در برآورد نتایج آزمون‌های تشخیص فروض کلاسیک حاکی از آن است جملات اخلاص به لحاظ عدم خودهمبستگی و واریانس همسانی شرایط کلاسیک را دارد. همچنین به منظور اطمینان از امکان وجود رابطهٔ بلندمدت، آزمون کرانه‌ها (باند تست)^۱ انجام شده است و مقدار آمارهٔ آزمون در برآوردها از کرانهٔ پایین و بالا در سطح خطای ۱۰ درصد بزرگ‌تر است. از این رو فرضیهٔ عدم وجود رابطهٔ بلندمدت میان متغیرهای الگو پذیرفته نمی‌شود.

پیش از برآورد الگو لازم است تا آزمون پایایی متغیرها انجام شود. برای این منظور از آزمون‌های ریشه واحد دیکی-فولر تعمیم‌یافته و فیلیپس-پرون استفاده شده است. خلاصه نتایج آزمون ریشه واحد متغیرها (گزارش شده در جدول (۶)) نشان می‌دهد برخی از متغیرها در سطح پایا بوده و برخی نیز با یک‌بار تفاضل‌گیری مانا می‌شود. با توجه به نتیجهٔ حاصل از آزمون‌های ریشه واحد می‌توان از رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی در برآورد الگو

^۱ Bound Test

جدول ۶: آزمون‌های ریشه واحد دیکی-فولر تعمیم‌یافته^۱ و فیلیپس-پرون^۲

فیلیپس پرون		دیکی فولر- تعمیم‌یافته		متغیرها	
در تفاضل مرتبه اول	در سطح	در تفاضل مرتبه اول	در سطح		
آماره آزمون سطح احتمال	آماره آزمون سطح احتمال	آماره آزمون سطح احتمال	آماره آزمون سطح احتمال	آماره آزمون سطح احتمال	آماره آزمون سطح احتمال
۰/۰۰۰	-۶/۴۷	۰/۵۳۱	-۲/۱۰	۰/۵۴۲	-۲/۰۸
-	-	۰/۰۰۰	-۵/۶۸	۰/۰۰۱	-۴/۶۰
-	-	۰/۰۰۸	-۴/۲۶	۰/۰۰۶	-۴/۳۷
-	-	۰/۰۰۱	-۴/۸۷	۰/۰۰۱	-۴/۸۷
۰/۰۰۰	-۶/۴۱	۰/۲۷۶	-۲/۰۲	۰/۳۱۵	-۱/۹۳
-	-	۰/۰۱۷	-۳/۹۶	۰/۰۱۹	-۳/۳۴
۰/۰۰۰	-۶/۳۸	۰/۲۷۷	-۲/۶۱	۰/۳۶۳	-۲/۴۲

منبع: یافته‌های پژوهش

$$\frac{\partial IEWB}{\partial EG} = 10.48 - 0.25 * Gini$$

سپس با جای‌گذاری میانگین ضریب جینی (نابرابری درآمدی) با رقم ۴۰/۳۲ در رابطه مذکور، اندازه اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی برابر با ۰/۴۰ حاصل می‌شود. بر این مبنا می‌توان اذعان کرد که در کوتاه‌مدت با افزایش (کاهش) یک واحدی در نابرابری درآمدی (ضریب جینی)، رفاه اقتصادی ۰/۴۰ واحد افزایش (کاهش) می‌یابد.

براساس ضرایب برآوردی کوتاه‌مدت در جدول (۷)، تورم مطابق آزمون والد و بیکاری به ترتیب با ضرایب -۰/۶۳ و -۰/۹۱ به‌طور منفی بر رفاه اقتصادی اثرگذارند؛ ولی درآمد سرانه با ضریب ۰/۰۵ به شکل مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار است. ضریب برآورد متغیر مجازی تحریم اقتصادی پس‌ابرجامی (DUM96401) نیز منفی است. براساس این در سال‌های پس‌ابرجام، سطح رفاه اقتصادی در ایران به‌طور میانگین به میزان ۶/۱۵ واحد کمتر از سایر سال‌ها بوده و حاکی از کاهش معنادار رفاه اقتصادی در پس‌ابرجام است. ضریب برآوردی جمله تصحیح خطا برابر با -۰/۵۵ و معنادار است و نشان می‌دهد

۵/۱ نتایج حاصل از برآورد الگوی

نخست

در رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی، برآورد کوتاه‌مدت الگوی پویا نیازمند تعیین وقفه بهینه است. با توجه به تعداد مشاهدات از معیار شوارتز-بیزین^۳ در تعیین وقفه بهینه استفاده شد که با وقفه بهینه (1,1,1,0,3,0) همراه بوده است. پس از تعیین وقفه بهینه، الگوی ARDL برآورد و در جدول (۷) گزارش شده است. مطابق با جدول (۷)، آزمون والد در تبیین برآیند اثر رشد اقتصادی و برآیند اثر تعاملی رشد اقتصادی با نابرابری درآمدی (ضریب جینی) حاکی از آن است که رشد اقتصادی با ضریب ۱۰/۴۸ و اثر تعاملی آن با نابرابری درآمدی با ضریب -۰/۲۵ اثری معنادار بر رفاه اقتصادی در ایران دارد. بر اساس این می‌توان استدلال کرد که در کوتاه‌مدت افزایش در نابرابری درآمدی منجر به کاهش در اثرگذاری مثبت رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی می‌شود. جهت تبیین اثر دقیق رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی، از رفاه اقتصادی نسبت به رشد اقتصادی مشتق جزئی گرفته و برابر صفر قرار می‌دهیم:

^۱ Augmented Dickey-Fuller test (ADF)

^۲ Phillips-Perron test

^۳ Schwarz Bayesian Criterion (SBC)

که با حرکت از یک سال به سال بعد به میزان ۵۵ درصد از انحراف رفاه اقتصادی به وسیله متغیرهای توضیحی تعدیل می‌گردد.

جدول ۷: نتایج برآورد الگوی نخست در کوتاه‌مدت و آزمون‌های تشخیصی

متغیرهای توضیحی	ضریب	آماره t	سطح احتمال
$IEWB_{-1}$	۰/۴۵	12/6	000/0
EG	۵/۸۶	27/7	۰00/0
EG_{-1}	۴/۶۲	83/4	۰00/0
$(EG * Gini)$	-۰/۱۴	-۷/۴۸	۰00/0
$(EG * Gini)_{-1}$	-۰/۱۱	-۴/۸۷	۰۰0/0
$RGDPPC$	۰/۰۵	۱/۷۶	۰/۰۸۹
Inf	-۰/۱۶	-۳/۵۱	۰/۰۰۲
Inf_{-1}	-۰/۳۳	-۳/۱۰	۰/۰۰۴
Inf_{-2}	۰/۰۸	۱/۶۸	۰/۱۰۴
Inf_{-3}	-۰/۲۲	-۳/۴۵	۰/۰۰۲
$UnEmp$	-۰/۹۱	95/-1	۶۱0/0
$DUM964011$	-۶/۱۵	/۷۱-8	۰۰0/0
جمله تصحیح خطا			
آزمون والد ۲			
$wald_{(EG)} = 55/40(0.000)[10/48]$			
$wald_{(EG*Gini)} = 60/07(0.000)[-0/25]$			
$wald_{(Inf)} = 29/86(0.000)[-0/63]$			
آزمون‌های تشخیصی			
نرمالیتی	مقدار آماره	۱/۷۲	
	سطح احتمال	۰/۴۲۲	
ناهمسانی واریانس	مقدار آماره	۱۰/۳۸	
	سطح احتمال	۰/۶۶۳	
تصریح مدل	مقدار آماره	۱/۸۵	
	سطح احتمال	۰/۱۸۵	
خودهمبستگی سریالی	مقدار آماره	۳/۲۴	
	سطح احتمال	۰/۱۹۸	

منبع: محاسبات پژوهش

است. در این راستا از آزمون‌های ثبات ساختاری پسماند تجمعی^۳ و مجذور پسماند تجمعی^۴ که

پس از برآورد مدل رگرسیونی و انجام آزمون‌های تشخیصی، نوبت ارائه آزمون‌های ثبات ساختاری

همچنین اعداد در پرانتز سطح احتمال مربوط به آماره F محاسباتی است.

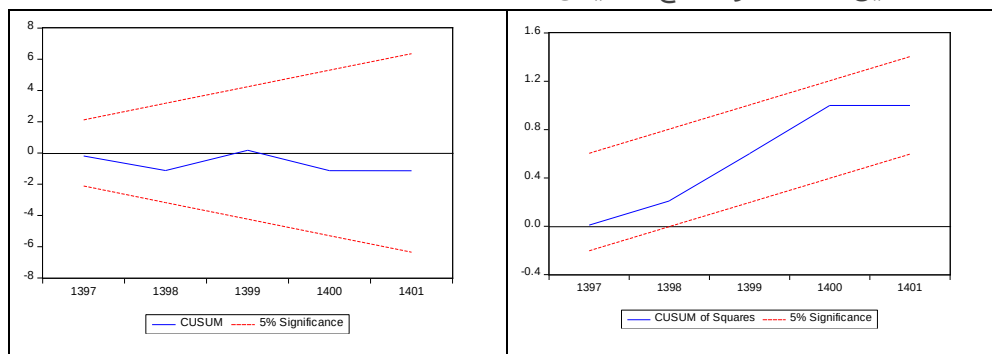
^۳ Cumulative Sum of Residuals (CUSUM)

^۴ Cumulative Sum of Squared Residuals (CUSUMQ)

^۱ در برآورد الگوی‌های مطالعه حاضر، متغیر مجازی ($DUM96401$) در سال‌های ۱۳۹۶-۱۴۰۱ با عدد یک و در سایر سال‌ها با عدد صفر کدگذاری شده است.

^۲ برای آزمون والد در کوتاه‌مدت، اعداد در کروشه بیان‌گر مجموع ضرایب و یا برآیند ضرایب مثبت و منفی می‌باشد.

۹۵ درصد و توسط براون و دوربین و اوانس تعیین شده است (تشکینی، ۲۰۰۵). نتایج آزمون‌های مذکور در نمودار (۳) منعکس شده است. براساس نمودار (۳) می‌توان اظهار داشت که ضرایب برآوردی الگوی نخست در دوره مورد بررسی پژوهش دارای ثبات ساختاری بوده و وجود شکست ساختاری تأیید نمی‌شود.

نمودار ۲: آزمون ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در الگوی نخست

منبع: محاسبات پژوهش

همچون کوتاه‌مدت با جای‌گذاری میانگین ضریب جینی (۴۰/۳۲) در رابطه فوق، اندازه اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی ایران برابر با ۰/۶۳ حاصل می‌گردد. از این رو می‌توان گفت در بلندمدت افزایش یک واحدی در رشد اقتصادی به میزان ۰/۶۳ واحد بر سطح رفاه اقتصادی می‌افزاید.

درآمد سرانه با ضریب ۰/۰۹ به‌طور مثبت بر رفاه اقتصادی در بلندمدت اثرگذار است. بدین توضیح که افزایش یک واحدی (میلیون ریال) در درآمد سرانه، رفاه اقتصادی ۰/۰۹ واحد افزایش خواهد یافت. مطابق انتظار افزایش درآمد سرانه از طریق افزایش کمی و کیفی استانداردهای زندگی تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد. تورم نیز به مانند کوتاه‌مدت در بلندمدت نیز اثری منفی بر رفاه اقتصادی با خود به همراه دارد؛ به نحوی که افزایشی یک درصدی در نرخ تورم، رفاه اقتصادی را به میزان ۱/۱۵ واحد کاهش می‌دهد که این اثر منفی تورم بر رفاه اقتصادی را می‌توان ناشی از اثر منفی تورم بر قدرت خرید (درآمد حقیقی) و در نتیجه مصرف افراد دانست.

منعکس‌کننده ثبات در ضرایب برآوردی در طول دوره مورد بررسی می‌باشد، استفاده شده است. اگر نمودار پسماند تجمعی و یا نمودار مذکور پسماند تجمعی، بین دو خط مقطع مستقیم قرار گیرد، فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود شکست ساختاری را نمی‌توان رد کرد. در غیر این صورت، فرضیه رقیب مبنی بر وجود شکست ساختاری پذیرفته می‌شود. شایان ذکر است که این فاصله در سطح اطمینان

نتایج برآورد بلندمدت در جدول (۸) گزارش شده است. نتایج الگوی نخست در بلندمدت در راستای نتایج کوتاه‌مدت بوده و نشان می‌دهد که رشد اقتصادی و اثر تعاملی آن با ضریب جینی به عنوان شاخص اول نابرابری درآمدی مطالعه حاضر با اثری معنادار بر رفاه اقتصادی همراه است. در ارتباط با اثر تعاملی منفی رشد اقتصادی و نابرابری درآمدی بر رفاه اقتصادی می‌توان چنین اذعان داشت که چنانچه رشد اقتصادی با نابرابری درآمد همراه باشد؛ آن‌گاه نابرابری با محروم کردن خانوارهای کم‌درآمد از دسترسی به سلامت و سرمایه فیزیکی، توسعه انسانی را کاهش می‌دهد که منجر به کاهش رفاه اقتصادی می‌شود. با توجه به ضریب برآوردی منفی برای متغیر تعاملی می‌توان اظهار داشت که در سطوح بالاتر نابرابری درآمدی اندازه اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی کاهش می‌یابد. از این رو برای تفسیر دقیق‌تر اثر رشد اقتصادی بر رفاه داریم:

$$\frac{\partial IEWB}{\partial EG} = 19.18 - 0.46 * Gini$$

سطح رفاه اقتصادی در بلندمدت می‌کاهد. بدین توضیح که با افزایش یک درصدی در نرخ بیکاری، رفاه اقتصادی ۱/۶۶ واحد کاهش خواهد یافت.

نتیجه حاصله در رابطه با اثرگذاری منفی تورم بر رفاه اقتصادی با نتایج مطالعاتی همچون بختیاری و صمدپور (۱۳۹۰) و زروکی و همکاران (۲۰۲۳) هم‌راستا است. بیکاری نیز مطابق انتظار با ضریب ۱/۶۶- از

جدول ۸: نتایج برآورد الگوی نخست در بلندمدت و آزمون کرانه‌ها

متغیرهای توضیحی	ضریب	آماره t	سطح احتمال
EG	۱۹/۱۸	۷/۹۵	۰/۰۰۰
EG * Gini	-۰/۴۶	-۸/۱۱	۰/۰۰۰
RGDPPC	۰/۰۹	۲/۲۸	۰/۰۳۱
Inf	-۱/۱۵	-۹/۸۷	۰/۰۰۰
UnEmp	-۱/۶۶	-۲/۲۹	۰/۰۳۰
آزمون کرانه‌ها			
آماره آزمون	کرانه پایین	کرانه بالا	سطح خطا
۴/۴۲	۴/۲۵	۵/۶۰	۱ درصد
	۳/۲۱	۴/۳۱	۵ درصد
	۲/۷۵	۳/۷۴	۱۰ درصد

منبع: محاسبات پژوهش

$$\frac{\partial IEWB}{\partial EG} = 2.60 - 0.14 * TenRatio$$

اکنون، به جای نسبت هزینه دهک دهم به اول، میانگین آن در کل دوره مورد بررسی پژوهش (۱۵/۹۲) را جای‌گذاری کرده و در نتیجه مقدار اثرگذاری دقیق رشد اقتصادی بر رفاه معادل ۰/۳۷ محاسبه می‌شود. بر اساس این می‌توان چنین بیان داشت که در کوتاه‌مدت با افزایش یک درصدی رشد اقتصادی، رفاه ۰/۳۷ افزایش می‌یابد.

ضرایب سایر متغیرها نیز از حیث معناداری و علامت همچون الگوی نخست است. درآمد سرانه با ضریب ۰/۰۶ به شکل مثبت بر رفاه اقتصادی اثرگذار است. تورم (براساس آزمون والد) و بیکاری در کوتاه‌مدت به ترتیب با ضرایب ۰/۶۳- و ۰/۸۳- به شکل منفی بر رفاه اقتصادی اثرگذارند. ضریب متغیر مجازی تحریم اقتصادی پس‌ابرجامی (DUM96401)، ۵/۳۴- برآورد شده و نشان می‌دهد که در سال‌های پس‌ابرجام به‌طور متوسط سطح رفاه اقتصادی به میزان ۵/۳۴ واحد کمتر از سایر سال‌ها است و تأییدی بر کاهش معنادار رفاه اقتصادی طی این

۵/۲ نتایج حاصل از برآورد الگوی دوم

همچون الگوی نخست در الگوی دوم نیز جهت برآورد کوتاه‌مدت الگوی پویا براساس رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی، نیازمند تعیین وقفه بهینه است. با توجه به تعداد مشاهدات از معیار شوارتز-بیزین در تعیین وقفه بهینه استفاده شد که با وقفه بهینه (1,1,1,0,3,0) همراه بوده است. پس از تعیین وقفه بهینه، الگوی ARDL برآورد و در جدول (۹) گزارش شده است. براساس آزمون والد، رشد اقتصادی با ضریب ۲/۶۰ به شکل مثبت بر رفاه اثرگذار است، ولی ضریب اثر تعاملی رشد اقتصادی با نسبت هزینه دهک دهم به اول (به‌عنوان شاخص دوم نابرابری درآمدی در مطالعه حاضر)، منفی (با ضریب ۰/۱۴-) است. براساس این می‌توان استدلال کرد در الگوی دوم نیز همچون الگوی نخست، در کوتاه‌مدت افزایش در نابرابری درآمدی (براساس شاخص نسبت هزینه دهک دهم به اول) منجر به کاهش در اثرگذاری مستقیم رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی می‌شود. جهت محاسبه اثرگذاری دقیق رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی در الگوی دوم داریم:

سال‌ها دارد. ضریب جمله تصحیح خطا منفی و بیان‌گر آن است در هر دوره ۵۰ درصد از عدم تعادل رفاه اقتصادی از مسیر بلندمدتش، توسط متغیرهای الگو اصلاح می‌شود.

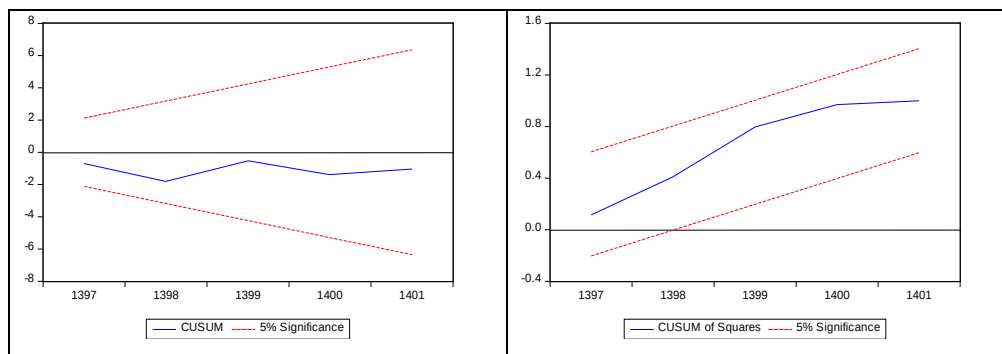
جدول ۹. نتایج برآورد الگوی دوم در کوتاه‌مدت و آزمون‌های تشخیصی

متغیرهای توضیحی	ضریب	آماره t	سطح احتمال
$IEWB_{-1}$	۰/۵۰	91/10	000/0
EG	1/13	14/4	۰00/0
EG_{-1}	1/47	70/3	۰00/0
$(EG * TenRatio)$	-۰/07	-۵/۰۱	۰00/0
$(EG * TenRatio)_{-1}$	-۰/۰۷	-۴/۰۱	۰۰0/0
$RGDPPC$	۰/۰۶	۲/۴۵	۰/۰۲۱
Inf	-۰/۱۷	-۲/۱۴	۰/۰۴۱
Inf_{-1}	-۰/۳۲	-۴/۶۴	۰/۰۰۰
Inf_{-2}	۰/۰۸	۱/۲۱	۰/۲۳۷
Inf_{-3}	-۰/۲۱	-۵/۷۰	۰/۰۰۰
$UnEmp$	-۰/۸۳	12/-3	004/0
$DUM96401$	-5/34	/۰۲-7	۰۰0/0
جمله تصحیح خطا	-۰/۵۰	-۵/۹۴	۰/۰۰۰
آزمون والد			
$wald_{(EG)} = 31/21(0.000)[2/60]$			
$wald_{(EG*TenRatio)} = 35/55(0.000)[-0/14]$			
$wald_{(Inf)} = 58/89(0.000)[-0/63]$			
آزمون‌های تشخیصی			
نرمالیتی	مقدار آماره	۱/۹۰	
	سطح احتمال	۰/۳۸۷	
ناهمسانی واریانس	مقدار آماره	۹/۷۶	
	سطح احتمال	۰/۷۱۳	
تصریح مدل	مقدار آماره	۰/۳۷	
	سطح احتمال	۰/۵۵۰	
خودهمبستگی سریالی	مقدار آماره	۳/۹۵	
	سطح احتمال	۰/۱۳۹	

منبع: محاسبات پژوهش

الگوی دوم (نمودار (۴)) حاکی از آن است که ضرایب برآوردی الگوی دوم در دوره مورد بررسی دارای ثبات ساختاری بوده و وجود شکست ساختاری تأیید نمی‌شود.

مشابه با قبل، پس از برآورد الگوی دوم و انجام آزمون‌های تشخیصی، آزمون‌های ثبات ساختاری انجام شده است. نتایج آزمون‌های ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در برآورد

نمودار ۳: آزمون ثبات ساختاری پسماند تجمعی و مجذور پسماند تجمعی در الگوی دوم

منبع: محاسبات پژوهش

در ادامه با جای‌گذاری میانگین نسبت هزینه دهک دهم به اول در معادله فوق، رقم ۰/۹۱ حاصل می‌شود که بیان‌گر مقدار اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه در بلندمدت می‌باشد. بنابراین در بلندمدت افزایش یک واحدی (درصدی) رشد اقتصادی، رفاه اقتصادی را ۰/۹۱ واحد افزایش خواهد داد. تورم و بیکاری نیز به‌مانند کوتاه‌مدت اثری منفی بر رفاه اقتصادی دارند؛ به‌طوری‌که افزایشی یک درصدی در نرخ تورم و بیکاری به ترتیب رفاه اقتصادی را به میزان ۱/۲۶ و ۱/۶۷ واحد کاهش می‌دهند. درآمد سرانه نیز مطابق انتظار در بلندمدت با ضریب ۰/۱۳ تأثیر مثبت بر رفاه اقتصادی دارد، بدین ترتیب که با افزایش یک واحدی (میلیون ریال) در درآمد سرانه حقیقی، رفاه اقتصادی به میزان ۰/۱۳ واحد افزایش می‌یابد.

نتایج الگوی دوم در بلندمدت در جدول (۱۰) نمایان است که نشان می‌دهد رشد اقتصادی و اثر تعاملی آن با نسبت هزینه دهک دهم به اول (به‌عنوان شاخص دوم نابرابری درآمدی مطالعه حاضر) با اثری معنادار بر رفاه اقتصادی همراه است. ضریب برآوردی برای متغیر تعاملی منفی است از این‌رو (در راستای نتایج الگوی نخست) می‌توان اظهار داشت که در سطوح بالاتر نابرابری درآمدی از اندازه اثرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی کاسته می‌شود. بنابراین برای تفسیر دقیق‌تر نحوه تأثیرگذاری رشد اقتصادی بر رفاه در الگوی دوم داریم:

$$\frac{\partial IEWB}{\partial EG} = 5.21 - 0.27 * TenRatio$$

جدول ۱۰: نتایج برآورد الگوی دوم در بلندمدت و آزمون کرانه‌ها

متغیرهای توضیحی	ضریب	آماره t	سطح احتمال
EG	۵/۲۱	۷/۷۷	۰/۰۰۰
EG * TenRatio	-۰/۲۷	-۸/۳۶	۰/۰۰۰
RGDPPC	۰/۱۳	۲/۳۶	۰/۰۲۵
Inf	-۱/۲۶	-۱۱/۴۲	۰/۰۰۰
UnEmp	-۱/۶۷	-۳/۴۲	۰/۰۰۲
آزمون کرانه‌ها			
آماره آزمون	کرانه پایین	کرانه بالا	سطح خطا
۴/۱۵	۴/۴۳	۵/۸۴	۱ درصد
	۳/۲۶	۴/۴۳	۵ درصد
	۲/۷۸	۳/۸۱	۱۰ درصد

منبع: محاسبات پژوهش

۶ نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

مطالعه حاضر تلاش کرد تا اثر رشد اقتصادی را بر رفاه اقتصادی با تأکید بر نابرابری درآمد با استفاده از رهیافت خودرگرسیون با وقفه‌های توزیعی در دوره زمانی ۱۳۵۷ تا ۱۴۰۱ از طریق دو شاخص نابرابری درآمدی در دو الگوی مجزا مورد برآورد و آزمون قرار دهد. نتایج حاصل از محاسبه شاخص رفاه و توصیف داده‌ها حاکی از آن است که شاخص رفاه از برنامه اول تا برنامه پنجم روند کاملاً افزایشی داشته است؛ به نحوی که از رقم ۲۰/۹ در برنامه اول به رقم ۶۰/۳ در برنامه پنجم رسیده است. همچنین پس از برنامه سوم در مابقی زیردوره‌ها میزان رفاه بیشتر از میانگین دوره‌های مورد بررسی بوده است. در ارتباط با روند حرکتی رشد اقتصادی و نابرابری درآمدی می‌توان این‌گونه اذعان داشت که در دوره زمانی پژوهش حاضر دارای روندی نوسانی بوده‌اند. همچنین لازم به ذکر است براساس هردو معیار نابرابری درآمدی، بیشترین و کمترین نابرابری درآمد به ترتیب به زیردوره‌های ۱۳۵۷ تا پایان جنگ و برنامه پنجم توسعه تعلق داشته است. نتایج برآورد حاصل از برآورد الگوی پژوهش در بلندمدت حاکی از آن بوده است که رشد اقتصادی با اثری مستقیم بر رفاه اقتصادی همراه است. نکته قابل تأمل پژوهش حاضر این بوده است که اثر مطلوب (مثبت) رشد اقتصادی بر رفاه اقتصادی زمانی که میزان نابرابری درآمدی بزرگ‌تر می‌شود، دچار کاهش می‌شود که مطابق مبانی نظری، از طریق کانال‌های فقر، سلامت و مواردی از جمله شکست بازار اعتباری و بی‌ثباتی سیاسی-اقتصادی حاصل از افزایش نابرابری درآمدی قابل توجیه است. در میان متغیرهای کنترلی پژوهش نیز، درآمد سرانه حقیقی با اثری مثبت و تورم و بیکاری با اثری منفی بر رفاه اقتصادی همراه هستند. یافته دیگر آنکه طی سال‌های ۱۳۹۶-۱۴۰۱ سطح رفاه

اقتصادی به‌طور معناداری کاهش یافته است. غالب نتایج پژوهش حاضر را می‌توان هم‌سو با مطالعاتی نظیر شهیکی‌تاش و همکاران (۱۳۹۳)، کاکوانی و سون (۲۰۱۵)، واجمیلر و همکاران^۱ (۲۰۲۰)، نیو و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، حاجی‌قاسمی و همکاران (۲۰۲۲) و در تضاد با مطالعاتی همچون دینگ^۳ (۲۰۱۲)، باچس^۴ (۲۰۲۱) و درام و بلاک^۵ (۲۰۲۳) دانست.

با توجه نتایج حاصله در این پژوهش پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران بر سیاست‌های در جهت افزایش رشد اقتصادی (ضمن توجه به توزیع درآمد در کشور) جهت افزایش سطح رفاه اقتصادی در سیاست‌گذاری خود اهتمام ورزند به گونه‌ای که تمامی اقشار جامعه (و یا دهک‌های درآمدی) از مزایای رفاهی حاصل از افزایش رشد اقتصادی بهره‌مند شوند. توضیح مبسوط‌تر در ارتباط با سیاست‌گذاری (جهت افزایش رفاه) آنکه برای افزایش رشد اقتصادی با توجه به نابرابری درآمد، سیاست‌گذاران باید رویکردی چندجانبه را در پیش بگیرند که هم به رشد اقتصادی و هم به کاهش نابرابری توجه نماید. از یک سو، اصلاح نظام مالیاتی برای دستیابی به عدالت بیشتر ضروری است. این اصلاحات می‌تواند شامل افزایش نرخ مالیات بر درآمد ثروتمندان، مالیات بر عایدی سرمایه و ثروت و همچنین حذف معافیت‌های مالیاتی غیرضروری باشد. همچنین، مالیات‌های مستقیم به‌ویژه مالیات بر ثروت، به دلیل ماهیت تصاعدی خود، می‌توانند به کاهش نابرابری کمک کنند. در مقابل، مالیات‌های غیرمستقیم اغلب بار بیشتری بر دوش افراد کم‌درآمد می‌گذارند. برای تقویت رشد اقتصادی، دولت‌ها باید سرمایه‌گذاری در خدمات عمومی مانند آموزش و بهداشت را افزایش داده و از سیاست‌های پولی انبساطی برای ایجاد شغل و کاهش بیکاری بهره ببرند. به این ترتیب، می‌توان هم‌زمان به رشد اقتصادی دست یافت و از افزایش شکاف درآمدی

^۴ Iwegbunam & Robinson

^۵ Drumm & Block

^۱ Wagmiller et al

^۲ Niu et al

^۳ Ding

مشارکت نویسندگان

نویسندگان به مفهوم‌سازی و نگارش مقاله کمک کردند. همه نویسندگان محتوای مقاله را تأیید کردند و در مورد تمامی جوانب کار توافق داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام کردند که هیچ‌گونه تضاد منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری‌ها

در پایان، نویسندگان برخود لازم می‌دانند که از داوران نشریه که با نظرات خود به غنای مطالب افزودند، قدرانی نمایند.

جلوگیری نموده و در نتیجه به بیشترین منفعت رفاهی حاصل از رشد اقتصادی دست یافت.

لازم به ذکر است از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان سادگی مدل، محدودیت داده‌ها از منظر زمانی و روش تخمینی الگوی پژوهش را نام برد.

تأمین مالی

هیچ حمایت مالی وجود ندارد.

منابع

- Ahmad, A., & Armawaddin, M. (2024). SEM-PLS: Predicting Community Welfare and Unemployment Using Income Inequality. *Economics Development Analysis Journal*, 13(2), 275-288.
<https://doi.org/10.15294/edaj.v13i2.78982>
- Babones, S. J. (2008). Income inequality and population health: correlation and causality. *Social science & medicine*, 66(7), 1614-1626.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2007.12.012>
- Backlund, E., Sorlie, P. D., & Johnson, N. J. (1996). The shape of the relationship between income and mortality in the United States: evidence from the National Longitudinal Mortality Study. *Annals of epidemiology*, 6(1), 12-20.
[https://doi.org/10.1016/1047-2797\(95\)00090-9](https://doi.org/10.1016/1047-2797(95)00090-9)
- Bakhtiari, S., Ranjbar, H. and Ghorbani, S. (2013). Composite Index of Economic Well Being and its Measurement for Selected Developing Countries. *Economic Growth and Development Research*, 3(9), 58-41. (In Persian)
- Bakhtiari, S., & Samad Poor, N. (2011). Estimating the Welfare Cost of Inflation in the Iranian Economy. *The Journal of Economic Studies and Policies*, 0(19), 3-16. doi: 10.22096/esp.2011.26184. (In Persian)
- Boukhatem, J. (2016). Assessing the direct effect of financial development on poverty reduction in a panel of low- and middle-income countries. *Research in International Business and Finance*, 37, 214-230.
<https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2015.11.008>
- Büchs, M. (2021). Sustainable welfare: In- dependence between growth and welfare has to go both ways. *Global Social Policy*, 21(2), 323-327.
<https://doi.org/10.1177/14680181211019153>
- Cooper, D., McCausland, W. D., & Theodossiou, I. (2013). Income inequality and wellbeing: The plight of the poor and the curse of permanent inequality. *Journal of economic issues*, 47(4), 939-958.
[DOI: 10.2753/JEI0021-3624470407](https://doi.org/10.2753/JEI0021-3624470407)
- Deaton, A. (2003). Health, inequality, and economic development. *Journal of economic literature*, 41(1), 113-158.
[DOI: 10.1257/002205103321544710](https://doi.org/10.1257/002205103321544710)
- Ding, H. (2012). Economic growth and welfare state: a debate of econometrics. *Munich Personal RePEc Archive (MPRA) Papers*, 39685(2012), 1-32.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2096947>

- Drumm, A. L., & Block, W. E. (2023). The benefits of income inequality. *MEST Journal*, 11(1).
<http://dx.doi.org/10.12709/mest.1.11.01.04>
- Easterly, W. (2000). The effect of IMF and World Bank programs on poverty. Available at SSRN 256883.
<https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.256883>
- Ebunoluwa, O. O., & Yusuf, W. A. (2018). Effects of economic growth on poverty reduction in Nigeria. *IOSR Journal of Economics and Finance (IOSR-JEF)*, 9(5), 25-29.
<http://dx.doi.org/10.9790/5933-0905012529>
- Edeme, R. K. (2018). Revisiting the economic growth-welfare linkages: Empirical evidence from Nigeria. *Asian Themes in Social Sciences Research*, 1(1), 28-33.
<http://dx.doi.org/10.33094/journal.139.2018.11.28.33>
- Fosu, A. K. (2017). Growth, inequality, and poverty reduction in developing countries: Recent global evidence. *Research in Economics*, 71(2), 306-336.
<https://doi.org/10.1016/j.rie.2016.05.005>
- Galor, O., & Moav, O. (2004). From physical to human capital accumulation: Inequality and the process of development. *The review of economic studies*, 71(4), 1001-1026.
<http://dx.doi.org/10.1111/0034-6527.00312>
- Garza-Rodriguez, J. (2018). Poverty and economic growth in Mexico. *Social Sciences*, 7(10), 183.
<http://dx.doi.org/10.3390/socsci7100183>
- Gilak Hakim Abadi, M. T., & Keramati, Z. (2013). Investigation and testing the effect of inequality on poverty in selected countries; with a look at Islamic teachings. *Journal of Iran's Economic Essays (JIEE)*, 10(19), 67-89. (In Persian)
- Gumede, V. (2016). Towards a better socio-economic development approach for Africa's renewal. *Africa Insight*, 46(1), 89-105.
- Haini, H., & Hashim, A. (2024). Can Income Inequality Reduce the Happiness of a Healthy Population?. *Economic Papers: A journal of applied economics and policy*.
<https://doi.org/10.1111/1759-3441.12422>
- Hajighasemi, A., Oghazi, P., Aliyari, S., & Pashkevich, N. (2022). The impact of welfare state systems on innovation performance and competitiveness: European country clusters. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7(4), 100236.
<https://doi.org/10.1016/j.jik.2022.100236>
- Horry, H., Jalae, S. A., & Lashkari, M. (2020). Investigation the Effect of Business

- Cycle on the Index of Economic Well-being in Iran. *Iranian Journal of Economic Research*, 25(82), 149-172. doi: [10.22054/ijer.2020.11913](https://doi.org/10.22054/ijer.2020.11913) (In Persian)
- Hosseini, M. R. and Jafari Samimi, A. (2010). Economic Welfare in Iran: An application of Composite Index of Economic Well-Being (CIEWB). *Iranian Journal of Economic Research*, 14(42), 101-122. (In Persian)
- Jauch, S., & Watzka, S. (2016). Financial development and income inequality: a panel data approach. *Empirical Economics*, 51, 291-314.
- Kakwani, N., & Son, H. H. (2008). Pro-poor growth: the Asian experience. In *Globalization and the Poor in Asia: Can Shared Growth Be Sustained?* (pp. 24-46). London: Palgrave Macmillan UK.
- Kakwani, N., & Son, H. H. (2015). Income inequality and social well-being. *ECINEQ, Society for the Study of Income Inequality Working Paper Series*, (380).
- Karimi, M., Delangizan, S., & Heshmati Dayari, E. (2021). Determining the Contribution of Growth in Income and Inequality in Reducing Poverty in Iran (A Province-Based Case Study). *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 18(1), 63-77. doi: [10.22055/jqe.2020.31799.2180](https://doi.org/10.22055/jqe.2020.31799.2180) (In Persian)
- Laporte, A. (2002). A note on the use of a single inequality index in testing the effect of income distribution on mortality. *Social science & medicine*, 55(9), 1561-1570. [https://doi.org/10.1016/S0277-9536\(01\)00290-8](https://doi.org/10.1016/S0277-9536(01)00290-8)
- Magazzino, C., Mele, M., Gurrieri, A. R., & Morelli, G. (2024). An analysis of the subjective well-being in the Italian regions through an ANN algorithm. *Journal of the Knowledge Economy*, 1-26. <http://dx.doi.org/10.1007/s13132-024-01817-z>
- Maipita, I. (2013). *Memahami dan Mengukur Kemiskinan*. Absolute Media.
- Malešević Perović, L. (2008). Subjective economic well-being in transition countries: Investigating the relative importance of macroeconomic variables. *Financial theory and practice*, 32(4), 519-537.
- Margareni, N. P. A. P., Djayastra, I. K., & Yasa, I. G. W. M. (2016). Faktor-faktor yang mempengaruhi Kemiskinan di Provinsi Bali. *Jurnal Piramida*, 12(1), 101-110.
- Marrero, G. A., & Servén, L. (2022). Growth, inequality and poverty: a robust relationship?. *Empirical Economics*, 63(2), 725-791. <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs00181-021-02152-x>
- Mayer, S. E., & Sarin, A. (2005). Some mechanisms linking economic inequality and infant mortality. *Social science & medicine*, 60(3), 439-455.

- <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2004.06.005>
- Motameni, M., zaroki, S. and Mohammadian, D. (2023). An Asymmetric Analysis of Income Inequality and Inflation on Economic Wellbeing in Iran. *Journal of Economic Research (Tahghighat- E- Eghtesadi)*, 58(2), 281-313. doi: 10.22059/jte.2023.357352.1008812. (In Persian)
- Motameni, M., zaroki, S., & Mohammadian, D. (2023). An Asymmetric Analysis of Income Inequality and Inflation on Economic Wellbeing in Iran. *Journal of Economic Research (Tahghighat- E- Eghtesadi)*, 58(2), 281-313. doi: 10.22059/jte.2023.357352.1008812. (In Persian)
- Ncube, M., Anyanwu, J. C., & Hausken, K. (2014). Inequality, economic growth and poverty in the Middle East and North Africa (MENA). *African Development Review*, 26(3), 435-453. <https://doi.org/10.1111/1467-8268.12103>
- Ngubane, M. Z., Mndebele, S., & Kaseeram, I. (2023). Economic growth, unemployment and poverty: Linear and non-linear evidence from South Africa. *Heliyon*, 9(10). <http://dx.doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e20267>
- Niu, X. T., Yang, Y. C., & Wang, Y. C. (2021). Does the economic growth improve public health? A cross-regional heterogeneous study in China. *Frontiers in Public Health*, 9, 704155. <http://dx.doi.org/10.3389/fpubh.2021.704155>
- Osberg, L., & Sharpe, A. (2009). Measuring economic security in insecure times: New perspectives, new events and the index of economic well-being. Presented at Canadian Economics Association Annual Conference.
- Parvin, S. (1993). Economic Foundations of poverty in Iran (Doctoral dissertation, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran). (In Persian)
- Preston, S. H. (1975). The changing relation between mortality and level of economic development. *Population studies*, 29(2), 231-248. <https://doi.org/10.2307/2173509>
- Raghfar, H., Babapour, M., & Yazdanpanah, M. (2016). Survey on the Relationship between Economic Growth, Poverty, and Inequality in Iran during Five-Year Development Plan. *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 4(16), 59-79. (In Persian)
- Ravallion, M. (1997). Can high-inequality developing countries escape absolute poverty?. *Economics letters*, 56(1), 51-57. [https://doi.org/10.1016/S0165-1765\(97\)00117-1](https://doi.org/10.1016/S0165-1765(97)00117-1)

- Ravallion, M., & Chen, S. (2019). Global poverty measurement when relative income matters. *Journal of public economics*, 177, 104046.
<https://doi.org/10.1016/j.jpu-beco.2019.07.005>
- Sadeghi H, Basakha M, Shaghaghi V. (2009). Relation of Economic Growth with Poverty and Inequality in Developing Countries. *refahj*. 8(33), 27-44. (In Persian)
- Shahiki Tash, M. N., Molaei, S., & Dinarzahi, K. (2014). Examining the Relationship between Economic Growth and Coefficient of Social Welfare under the Bayesian Approach in Iran. *Economic Growth and Development Research*, 4(16), 52-41. (In Persian)
- Shirdel R, Sadeghi H, asari Arani A, Abdoli G. (2016). Comparing Iran's per capita welfare changes Due to Increase in Inequality in 2003 and 2011. *refahj*. 16(62), 324-358. (In Persian)
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). *Economic development*. Pearson UK.
- Tridico, P. (2010). Growth, inequality and poverty in emerging and transition economies. *Transition Studies Review*, 16, 979-1001.
<http://dx.doi.org/10.1007/s11300-009-0116-8>
- Vogl, T. S. (2016). Differential fertility, human capital, and development. *The Review of Economic Studies*, 83(1), 365-401.
- Wagmiller, R. L., Lee, K. S., & Su, J. H. (2020). The role of welfare in family income inequality: 1968-2016. *Children and youth services review*, 119, 105615.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105615>
- Wilkinson, R. G. (1997). Comment: income, inequality, and social cohesion. *American journal of public health*, 87(9), 1504-1506.
<https://doi.org/10.2105/ajph.87.9.1504>
- Zaroki, S., Ahmadi, A., Mollatabar Firoozjaei, F., & Zare Chamazakhti, M. R. (2024). Analysis of the Effect of Financial Deepening on Economic Well-Being in Iran during the last half century. *Macroeconomics Research Letter*, 19(41). (In Persian)
- Zaroki, S., Yousefi Barfurushi, A., Yousefzadeh Roshan, Z., & Ahmadi, A. (2023). Analysis of the Effect of Oil Rent on Economic Well-being in Iran with an Emphasis on the Underground Economy. *Journal of Economic Research (Tahghighat- E- Eghtesadi)*, 58(3), 395-431.
[doi: 10.22059/jte.2023.356519.1008801](https://doi.org/10.22059/jte.2023.356519.1008801). (In Persian)